

MAJANDUS- AASTA **ARUANNE**

aruandeaasta algus: 01.01.2013

aruandeaasta lõpp: 31.12.2013

nimi: Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit

registrikood: 80005069

aadress: Telliskivi 60a, 10412 Tallinn

telefon: 664 5077

e-post: info@ngo.ee

veeb: www.ngo.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	4
Sissejuhatus	6
Aasta 2013 EMSL-is	10
Kuidas EMSL eesmärke seab ja tulemusi hindab?	13
2013. aasta tegevuskava täitmine	16
Heade kodanike kasvulava	20
Vabaühendusi toetav keskkond	25
Tegusad ja võimekad vabaühendused	27
Mida toob 2014?	34
Finantsaruanne	39

Esimene arvamusefestival tõi kahel augustipäeval Paide vallimäele umbes kaks tuhat huvilist, kuulamis- ja kaasarääkimisvõimalust pakuti pea 50 eri teemadel peetud suuremas või väiksemas arutelus. EMSLi jaoks sai Arvamusefestival jätkuks meie 1999. aastal alustatud kodanikuühiskonna konverentsidele.

Foto: Mait Vestre

TEGEVUS- ARUANNE

6. aprillil toimunud arutelupäev oli finaaliks neli kuud väldanud Rahvakogule: ühisloome ja arutleva demokraatia lähenemisi ühendanud algatusele, millega otsiti lahendusi poliitika tegemise avatumaks muutmiseks Eestis. Arutelupäeval kujundasid 314 esindusliku juhuvalimiga leitud osalejat – minimudel Eesti ühiskonnast – oma eelistused 18 Rahvakogu ettepaneku osas.

Sissejuhatus

Aasta 2013 oli vabakonnas eelmisega võrreldes rahulikum, kuid mitte vähem märgiline. Kodanikuühiskonna aasta tegijate tunnustamisel kõnet pidades iseloomustas EMSLi nõukogu liige, politoloog Mari-Liis Jakobson aastat sõnaga “tsiviliseerumine”, öeldes, et 2013 polnud niivõrd tänavale tulemise kui avalikustamise ja märgukirjade koostamise aasta. Jakobson viitas sotsioloog Norbert Eliase teosele “Tsiviliseerumisprotsess”: inimesed võtavad ühiskonnas omaks teatud norme, seavad endale piiranguid, mis hakkavad välistama loomuseisundi brutaalsust. Ühest küljest võib seda tõlgendada kui allasurutust, teisalt aga vaadelda arenguna kõrgemate ühiskonnavormide poole.

Samamoodi vastakalt jagunesid hinnangud aasta esimestel kuudel läbi viidud Rahvakogule. Ühed tõstsid esile koostöös tekkinud vaimsust, arutelude konstruktiivsust ning tehtu kodanikuhariduslikku väärtust. Teised panid pahaks, et selliste aruteludega summutati aktiivsete kodanike protest ja võimalused kiireteks muutusteks.

Rahvakogu tulemuslikkust ei saa aga eirata – aastaga sai seaduseks kolm ning osaliselt ellu viidud või ellu viia lubatud veel neli Riigikogu otsust vajanud ettepanekut. Veel olulisem on, et Rahvakogu pakkus uue praktilise viisi, kuidas ühiskonnas olulistele küsimustele lahenduste leidmisel saavad koos töötada nii huvirühmad, eksperdid kui ka laiem avalikkus. Pärast 2013. aastat pole kellelgi õigustust öelda, et rahvas pole huvitatud ega suuteline ka keerulisemates küsimustes arukalt kaasa rääkima.

2013. aastat võibki lugeda uuel viisil koostöö katsetamise aastaks – Tartus prooviti kaasaavat elarvet, Tallinna asumiseltsid koostasid linnavõimuga suhtlemiseks hea tava, liikumine “Avalikult Rail Balticust” keskendus rajatava raudteetrassi vastu protestimise asemel teistsuguste lahenduste väljapakkumisele.

Vabaühendused ei pahandanud valjul häälel, et nende rahastamisega on riigis asjad korra ära, vaid aitasid valitsusel koostada rahastamise juhendmaterjali – ning sõnastasid samas enda jaoks annetuste kogumise hea tava.

Paides toimunud Arvamusfestivali puhul ei jäänud kõlama skeptikute nurin, et mis kasu sel-

listest aruteludest on. Umbes kaks tuhat inimest tulid kokku, mõtlesid, kuulasid ja rääkisid teemadest, mida nad enda ja Eesti jaoks oluliseks pidasid. Pool aastat hiljem nimetas peaministriks kandideerinud Siim Kallas intervjuus ühe olulisema eesmärgina Eesti poliitikasse Arvamusfestivali vaimu toomist.

Sügisel toimunud kohalikud valimised panid kogukonnad kihama. Paljud vabakonna aktivistid seadsid üles oma kandidatuuri ning nägid programmides ette suuremat kaasamist ja koostööd kogukondadega. Siiski ei möödunud ka need valimised tõsiste hea valimistava rikumisteta ning sisuliste arutelude asemel püüdsid erakonnad suuremates linnades üksteist üle trumbata kahtlaste võtetega.

Euroopa sotsiaaluuring ütleb, et eestimaa laste rahulolu demokraatiaga on siiani Euroopa keskmisest madalam ja enam tähtsustatakse otsedemokraatiat. Eurobaromeetri tulemused kinnitasid eestlaste optimistlikkust kaasava demokraatia suhtes, kuid näitasid ka, et võrreldes teiste riikidega ei oska eestlased kaasamise ja osalemise küsimustes seisukohta, nagu näiteks ei osata öelda kas vabaühendused esindavad me seisukohti või mitte.

“Vabakond” abstraktse mõistena näib siiski olevat tuttav ja arusaadav ning keeleteadlane Peeter Päll pakkus Postimehe artiklis koguni, et selle võiks kuulutada eestikeelse maailma aasta sõnaks. Konkreetseid organisatsioone aga nii hästi ei teata: Emori uuring näitas, et vabaühendustest osatakse nimetada vaid käputäit – Toidupanka, Punast Risti, heal juhul veel ka mõnd heategevusfondi.

Samas näitavad koostööd ja lahendusi tähtsustavad tegutsemisviisid vabakonna küpsust ja organiseerimisvõimekust. Kuigi mõju hindamine ei ole enam päris uus teema, jõudsid paljud vabaühendused küsimuseni “Mis kasu meist on?“, nagu küsis ka vabakonna 2013. aasta suvekooli pealkiri. Jõudsalt on kasvanud sotsiaalsete ettevõtete võrgustik ning enam räägitakse sotsiaalsest innovatsioonist. Kui aeg näitab, et tegemist ei ole lihtsalt sõnadega, annab see märku vabakonna professionaalse iseteadvuse suurenemisest ja valmisolekust tegutseda seal, kus king pigistab.

“Ausalt, mulle meeldisid laupäeval need 314 inimest, kes Rahvakogule tulid. Nad olid oma tõsisel mõttetöös, oma pisikeses teos isamaa heaks lihtsalt ilusad. Kui rahvakogupäeval sai 500 inimest – lisaks kogulastele ka lauajuhid ja muidu abilised – mõnes poliitilise elu küsimuses targemaks, siis oli kogunemisel mõtet. [---] Ja kui seda tunnet õnnestus kodus veel kelleski sütitada, on lootus, et võib-olla need tuhatkond Eesti inimest ei tunne end enam mõttetu mutrikesena.

Kui poliitelus igapäevatöö tegijad veidigi jälgisid, kui tõsiselt vabatahtlikult kokku tulnud ühiskonna korraldamise üle aru pidasid, oli see neile vajalik meeldetuletus, et inimesed pole rumalad ja neil pole ükskõik. Ja kui valitud poliitikud siis peeglist vaatasid ja mõtlesid, miks poliitilised näod inimestele eriti viimasel ajal kohe üldse ei meeldi – siis võis see olla üks veetilk, mis tuima kivisse auku uuristab.”

Anneli Ammas “Eesti Vabariik, nõudmiseni”, Postimees, 10.04.2013

„Jäakeldris kanaliseeriti aktiivsus tüdimuseks. Mõnesid allesjäänud aktiviste autasustati silmakirjalikult “kodanikuaktiivsuse eest” ning seejärel vintsutati nad bürookraatlike protsesside käigus ära, nii et nad lõpuks sootuks plehku panid. Aktivistide asemel langetasid otsuseid asjaga mitte kursis olevad inimesed Rahvakogus. Nende töö tulemusi pilkas Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees. Närune lõpp ja hiilgav ühiskondliku aktiivsuse taltsutamisaktsioon moodsa termini *crowdsourcing* all! Kui keegi aga millegipärast Rahvakogu “võiduks” peab, siis lugegu üles, mitu nende ettepanekut Riigikogule on teoks saanud ja mitu on menetluses ja otsustagu siis.“

Priit Hõbemägi „Aitab! Ei mingeid Jäakeldreid enam!“, Delfi, 23.11.2013

Aasta tegijad

Seekordseteks kodanikuühiskonna aasta tegijate kandidaatideks esitati 69 inimest ja organisatsiooni, kelle seast EMSLi nõukogu tegi järgmise valiku:

Aasta vabaihenduseks kuulutati Eesti Pime-massööride Ühing – nägemispuudega inimeste endi eest veetav ühendus, kus on saanud koolitust või tööd tänaseks 86 pimemassööri, muutudes abivajajatest abi andjateks. Selle tiitliga kaasnes 5000 euro suurune preemia KÜSKilt.

Aasta missiooniinimese tiitleid anti välja kaks: vabaihenduste mõju hindamise väsimatu propageerija ja õpetaja **Jaan Aps** ning liikumise “Avalikult Rail Balticust” eestvedaja, raudteetrassi planeerimisprotsessi avalikkuse tähelepanu alla

toonud ning riigi ja kogukondade koostöös parimaid lahendusi otsiv **Vahur Tõnissoo**.

Aasta teoks valiti Arvamusfestivali korraldamine Paide kogukonna, linna- ja maavalitsuse ning kümnete eri elualade vabatahtlike koostöös – eeskujulik näide võrgustikutööna suurte asjade äratemiseks.

Aasta avaliku võimu esindajaks nimetati Tartu linnavalitsus kaasava linnaeelarve koostamise julge katsetamise eest.

Aasta ettevõtjaks sai moekunstnik Reet Aus, kes käivitas koostöös Bangladesh'i firmaga Beximco masstootmise kangatööstuse ülejääkidest, kus ühe riideeseme tootmiseks kulub tavalisest 78% vähem vett ja 86% vähem CO².

Heategijad Eestis 2013

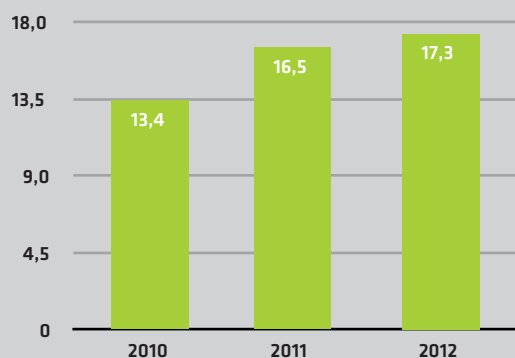

Eesti elanikud, kes on viimase aasta jooksul mingil moel heategevuses osalenud

- 45% ostis heategevuslikke tooteid
- 40% annetas raha
- 39% annetas esemeid
- 21% aitas oma oskuste-teadmistega
- 12% töötas vabatahtlikuna talgetel või üritusel
- 12% käis heategevuskontserdil või -oksjonil
- 12% oli muul moel heategev
- 11% ostis tooteid sotsiaalse missiooniga müüjalt
- 9% oli tugisõbraks või nõustajaks
- 15% ei teinud midagi

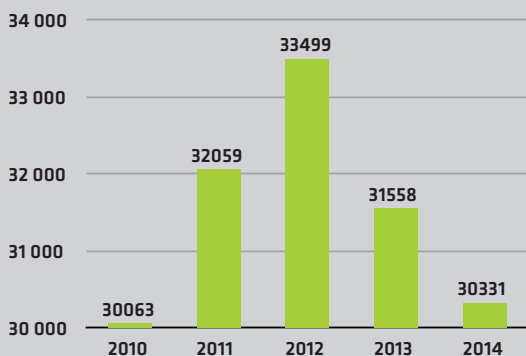
Allikas: TNS Emor "Heategevusalaste hoiakute uuring 2013" http://www.heategu.ee/Aruanne_heategevus_2013.pdf

Annetused vabauhendustele (milj €) (ei sisalda annetusi erakondadele)

Kokku deklareeris annetusi 1310 vabauhendust. Suurim füüsilise isiku annetus 2013. aastal oli 82 400 eurot, suurim juriidilise isiku annetus 2,7 miljonit eurot.

Registreeritud mittetulundusühenduste arv seisuga 1. jaanuar

Uusi organisatsioone asutati 2013. aastal 1412, mis on sarnane eelmistele aastatele. Ühenduste üldarvu vähenemine tuleb peamiselt nende organisatsioonide kustutamisest, kes pole registrile esitanud oma aastaaruannet ega reageerinud saadetud hoiatusele. Seega vastab register lihtsalt rohkem tegelikule olukorrale.

Vabauhendused ja sisedemokraatia

Huvikaitseorganisatsioonid ütlevad, et nende liikmed on kaasaráäkimisvõimaluste kasutamisel aktiivsed, 43% hindab oma liikmeid passiivseks.

Aktiivsemad kaasaráäkijad on katusorganisatsioonide, hästi toime tulevate, avalikes huvides tegutsevate, nooremate ning kas päris väikeste (1-10 liiget) või siis küllalt suurte (51-100 liiget) vabauhenduste liikmed.

54% huvikaitseorganisatsioonide juhtidest peab liikmete passiivuse põhjuseks aja ja raha nappust, 45% aga leiab, et see näitab pigem usaldust eestvedajate hea töö vastu.

Allikas: Praxis "Vabauhenduste sisedemokraatia uuring 2014"

Vabatahtlik tegevus

40 098 inimest

osaleb kuuendat korda peetud Teeme Ära talgupäeval. See on rohkem kui 3% Eesti elanikest. Talguid toimus üle Eesti 1522 kohas.

31% elanikest

osaleb Eestis aasta jooksul vabatahtlikus tegevuses, sarnaselt Euroopa Liidu keskmisega, mis on 29%. Levinuimad vabatahtlikud tegevused on talgutel osalemine ning ürituste korraldamisel abiks olemine.

Keskmine

Eesti vabatahtlik on naine (58% kõigist vabatahtlikest), parimas tööeas (25-49 aastaseid 46%), kesk- või kutseharidusega (50%) ning saab majanduslikult hakkama (43% netosissetulek on üle 800 euro).

63 tundi tasuta

tööd teeb keskmine Eesti vabatahtlik aastas ühiskonna heaks. See on rohkem kui näiteks Lätis (57) või Tšehhis (47), ent oluliselt vähem kui Soomes (216) või Suurbritannias (161).

u. 1% Eesti SKT-st

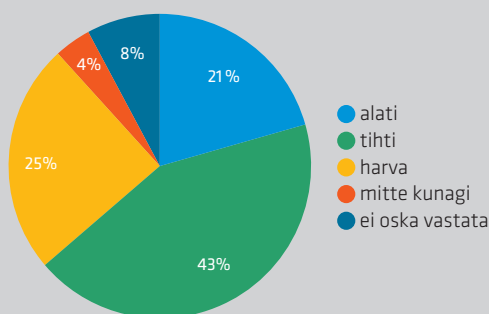
ehk sisemajanduse kogutoodangust annab vabatahtlik tegevus. Soomes on vastav number 2,7%.

Miks inimesed ei osale vabatahtlikus tegevuses?

- 39% - pole selleks aega leidnud
- 21% - pole selle peale mõelnud
- 21% - keegi pole kutsunud/palunud
- 14% - kehv tervis
- 13% - pole leidnud huvipakkuvaid võimalusi
- 13% - ei paku huvi
- 10% - pole leidnud sobivat seltskonda
- 9% - ei oska põhjust öelda
- 7% - ei tea, kus saab vabatahtlikuna panustada

Allikas: Praxis "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis 2013"
https://www.siseministerium.ee/public/vabatahtlikus_tegevuses_osalemine_2013.pdf

Kui tihti kaasate otsuste ja poliitika väljatöötamises osaledes oma liikmeid?

Aasta 2013 EMSL-is

22-aastaseks saanud EMSLile oli 2013 organisatsiooni mõttes stabiilne aasta: kõik suuremad muutused nagu juhataja vahetus, uute nõukogu liikmete valimine, lähiaastate strateegiliste suundade otsustamine ning kontori kolimine, olid pikalt ette teada ning kulgesid sujuvalt.

Liikmed ja võrgustik

EMSLi võrgustiku moodustavad organisatsioonid ja inimesed, kellega meil on vahetu kontakt, peamiselt meie e-posti listi kaudu. See tähendab, et võrgustik saab olla kursis meie tegemistega ning soovi korral nendes osaleda, samuti hoida meid kursis oma tegemistega. Võrgustik on avatud kõigile huvilistele, ent sellega liitumise aktiivsus sõltub suuresti sellest, kui aktiivselt me ise seda võimalust erinevatel üritustel tutvustame. Viimastel aastatel on meie võrgustiku suurus püsinud umbes nelja tuhande kontakti piires, neist umbes viiendik venekeelsed.

EMSLi liikmeks saavad astuda avalikes huvides töötavad registreeritud vabariiklased, kes tegutsevad avatult, läbipaistvalt ja vabariikluste eetikakoodeksit järgivalt. Aasta lõpuks kuulus EMSLisse 105 liikmesorganisatsiooni: meiega liitusid Serve the City ning Perede ja Laste Nõuandekeskus, välja astusid A.J. Krusensterni nimeline MTÜ, Lõuna-Eesti Turismi SA, Eesti Tööõpetajate Selts, Kistler-Ritso SA, Kuriteoennetuse SA, Eesti Regionaalse ja Kohaliku Arengu SA ning Kodukant Harjumaa.

Et EMSL ei ole liikmete, vaid avalikes huvides

tegutsev vabariiklus, ei kaasne meie liikmeks astumisega otseseid hüvesid, küll aga õigus otsustada EMSLi peamiste tegevussuundade üle.

Aasta lõpus läbi viidud küsitlus näitas, et liikmed hindavad EMSLi tegemisi kõrgelt: leitakse, et ajame õiget asja, teeme seda hästi ning me tegevustel on mõju. Valdavalt ollakse rahul ka liikmete kaasamisega ja enda kaasariikluste võimalustega, ning leitakse, et EMSLi seisukohad langevad kokku vastaja omadega – seda sõltumata vastaja enda osalemisaktiivsusest. Liikmeks olemisega kaasnevast kasust toodi aga peamiselt välja saadud teadmisi, infot ja kontakte.

Paljud meie 2013. aasta olulisematest ettevõtmistest – Rahvakogu, Arvamusfestival, suvekool – sündisid tihedas koostöös mitmete liikmesorganisatsioonidega; terve rida liikmeid on aktiivsed osalejad meie ettevõtmistes nagu arenguprogramm, tulevikugrupp, liikmeklubid jne. Selline koostöö ongi mõlema poole jaoks kõige sisukam. Samas on muidugi liikmeid, kes sellistes tegevustes oma igapäevatööga suuremaid kokkupuuteid ei näe või ei leia osalemiseks aega – see on enamasti ka põhjus, kui EMSList välja astutakse.

Juhtimine ja meeskond

Kevadine üldkoosolek kinnitas EMSLi peamised tegevussuunad aastateks 2013-16 (vt järgmine peatükk) ning valis nõukogusse neli uut liiget: Praxises töötav Hille Hinsberg (esitajaks Avatud Eesti Fond), politoloog Mari-Liis Jakobson (Arengukoostöö Ümarlaud), Eesti Energia juhatuse liige Margus Rink (Terve Eesti SA) ja Domus Dorpatensis juht Martin Noorkõiv.

Varasemast jätkasid nõukogus Margo Loor (Eesti Väitlusselts, nõukogu esimees), Liia Hänni (e-Riigi Akadeemia), Krista Pedak (Kodukant),

Sandra Lillemaa (Noored Kooli) ja Tarmo Tüür (Eestimaa Looduse Fond).

Töötajaskonnas oli suurimaks muutuseks juhi vahetus. Senine juhataja Urmo Kübar oli teatanud poolteist aastat ette soovist amet sel suvel maha panna. Uue juhataja leidmise konkurss kuulutati välja veebruaris ning see tõi paarkümmend soovivaldust. Varasemalt Siseministeriumis ning Avatud Eesti Fondis töötanud Maris Jõgeva asus ametisse augustist, Urmo Kübar jätkas EMSLis tööd kaasamise teemadega.

Augustist võttis juhatajana EMSLi tüürimise üle Maris Jõgeva, kes on EMSLi ajaloo kaheksas juht. Pole ilmselt päris tavapärane, et organisatsioonis töötavad edasi ka kaks varasemat juhatajat, Kristina Mänd ja Urmo Kübar.

Lapsepuhkuselt naasis venekeelse teavitusega tegelev Tatjana Lavrova ning ajateenistusest liikmete, koolituste ja kontori heaolu eest vastutav Martin Meitern, kes vahetas poole aasta pealt sel kohal välja teda asendanud Robert Peetsalu. Uue töötajana liisandus Teve Floren (kodanikuharidus). Rahvakogu teemaseminaride ja arutelupäeva projektijuhtidena töötasid aasta esimestel kuudel Kadri Ollino ja Kersti Kleesmann, Hea Kodaniku ajakirja toimetajatena Ivan Lavrentjev ja Andrei Liimets.

Muus osas jäi EMSLi tiim samaks: Alari Rammo (poliitika), Anna Laido (tulevikugrupp), Kris-

tina Mänd ja Minni Riar (arenguprogramm) ning Mari Öö Sarv (kommunikatsioon). Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustikul aitame ellu viia statistika-alast projekti, mille kaudu töötab meil ka Riinu Lepa.

Oktoobris kolisime soodsamale kontoripinnale Telliskivi loomelinnakus, kus on sobiva tööpinna ja –keskkonna leidnud arvestav hulk vabaühendusi. Kontorit jagavad meiega Heateo Sihtasutus, Terve Eesti SA, Noored Kooli, Vastutustundlike Ettevõtete Foorum, Teeme Ära, Korruptsioonivaba Eesti, KiVa, Eestimaa Looduse Fond, Eesti Tantsuliit, Tegusad Eesti Noored ja Bioneer.

Urmo Kübar: "Selles valdkonnas ei ole hea, kui organisatsioon ja juht lähevad liiga ühte nägu. Ma lahkun rahuliku südamega, sest tunnen, et vabakond on palju tugevam ja aasta-aastalt saab tugevaks. Mul ei ole lootusetuse, käegalõõmise ega väsimuse tunnet. On tehtud tööd ja sellel on tulemusi, on väga tore, kui siit jätkab uue hooga uus inimene."

"Kübar lahkub vabaühenduste liidu juhi kohalt", Postimees, 28.02.2013

Raha-asjad

Käivet mõjutasid oluliselt kaks suuremat ja mitte kuigi pikalt ette plaanitud algatust: Rahvakogu ja Arvamusfestival. Avatud Eesti Fond rahastas esimest 50 000 ja teist 13 000 euroga, mis tegi neist meie aasta suurima rahastaja.

Kõigi teiste varasemate rahastusallikate puhul tulud vähenesid, kuigi arvestada tuleb, et umbes 26 000 euro eest laekus aasta jooksul järgmiste perioodide tulused, mille leiab bilansist kohustuste alt.

Suuresti Rahvakogu ja Arvamusfestivali tulemusena moodustasid lõppenud aastal EMSLi tuludest üle 70% projektitoetused. Tegevustoetus

ja omateenitud tulu jäid mõlemad 15% alla.

Ligi 70% ehk umbes 10 000 euro võrra kasvasid tulud liikmemaksudest, mida 2012. aasta üldkoosolek otsustas tõsta. Muud tulud-kulud olid aasta jooksul pigem tavapärased, ent perioodi lõpul vähenes mõnevõrra taas akumuleeritud tulem, sest mitmele jätkutegevusele puudus täielik rahaline kate ning kasutada tuli varasemaid varusid. Kontori kolimine ja uue sisustamine nõudsid aasta lõpus oodatust rohkem väljaminekuid, mille aga kaasasukad paari aasta jooksul tagastavad.

Tegevjuhtkonnale maksti 21 700 eurot.

Aitäh annetajatele!

Rahvakogu: Liis Kikerpill, Robert Peetsalu, Piret Talur, Gerda Kiipli, Tiina Koidu, Tõnu Taal, Harri Taliga, Jaak Vackermann, Eino Väärtnõu, Enn Kaup, Maiu Uus, Ada Nõmmküla, Marko Kiisa, Aleksander Valdmann, Nele Hendrikson, Marianna Older, Tiit Riisalo, Liia Hänni, Mall Hellam, REC Estonia, Kulno Kesküla, Tarbijate Kaitse Ühendus Ugandi, Annely Akkermann, Mari-Liis Dolenko, Erkki Jaanhold, Mart Soonik, Edvard Ljulko, Tatja-

na Lavrova, Jüri Trei, Maarja Mändmaa, Koit Uus.

Arvamusfestival: Chemi-Pharm AS, Laste Aeg MTÜ, Anneli Entson ja 83 hooandjat.

Vabakonna suvekool: Keskkonnahariduse ühing Etalon, Kati Käpp, Naerata Ometi, Noored Kooli, Tartu Keskkonnahariduse Keskus, Tatjana Lavrova, Uue Maailma Selts, Mari Roonemaa.

Teised toetajad: The Helle Randam Trust, The Edith Randam Rogers Trust, Arengufond.

Kuidas EMSL eesmärke seab ja tulemusi hindab?

Et hea tahte ning söaka pealehakkamise kõrval tuleb vabaühenduse hindamiseks esmajoones vaadata, mis kasu tema tegevusest tõuseb, on mõtteviisina ühiskonnas üha levinum. Püüame ka ise nii selle arusaama kui ka vabaühenduste vastavate oskuste levikule kaasa aidata: näiteks lõppenud aastal pühendasime sellele teemale vabakonna suvekooli ning sügisese Hea Kodaniku ajakirja numbri.

Ent kuidas hinnata EMSLi enda töö tulemusi ja mõju meie peamise eesmärgi – tugeva kodanikuühiskonna, kus inimesed saavad, tahavad ja oskavad olla aktiivsed ja arukad kodanikud – poole liikumisel?

Albert Einstein on öelnud, et kõik oluline pole mõõdetav ning kõik mõõdetav pole oluline. On selge, et mitmete EMSLi tegevuste puhul pole nende peamise eesmärgi saavutamise hindamine üheselt võimalik või siis oleks andmete kogumine ebaotstarbekalt töömahukas ja kallis. Näiteks kuidas hinnata Arvamusfestivali mõju arutelu- ja kultuuri arengule Eestis või siis hea valimistava mõju kampaaniate sisukusele ja valijate teadlikkusele? Seetõttu piirdume nende puhul rohkem kõhutundega ning kogume tagasisidet ja tähelepanekuid pigem korralduslikule aspektile – mis õnnestus ja mis mitte, mida edaspidi samamoodi ja mida teisti teha jne.

EMSLi tegevuskava koostamisel oleme jõudnud lahenduseni, kus kirjutame sinna vaid meie jaoks kõige olulisemad tegevused. Neist igaühe puhul toome välja meie seisukohalt 1-3 eesmärki ning tulemusi, mida loeme õnnestumiseks. Tegevused lähtuvad üldkoosoleku kinnitatud eesmärkidest aastateks 2013-16. Läbi aasta kestvate tegevuste puhul seame vahe-eesmärgid igaks kvartaliks, mis võimaldab hinnata tööde graafikus püsimist; teiste puhul märgime eesmärgid nendeks kvartaliteks, mil selle teemaga töötame.

Tegevustele tulemustele mõõdikute seadmine tähendab valikuid, mida oluliselt pidada. Näiteks tellimuskoolitusi teeme kahel eesmärgil: meie hinnangul oluliste teadmiste- ja oskuste levik,

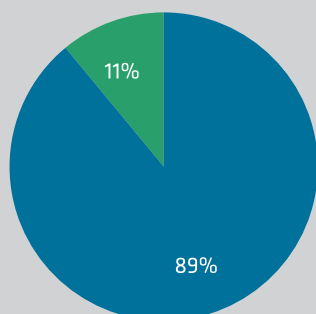
aga ka EMSLile sissetuleku teenimine. Et esimese hindamine on keerulisem, oleme tegevuskavas keskendunud peamiselt teisele: mõõdame esiteks, kas püsime eelarves eesmärgiks seatud tulu teenimise graafikus, ning teiseks tellija rahulolu koolitusega, milles paljuski sõltuvad tulevised tellimused.

Enda korraldatava kevad- ja suvekooli puhul oleme eesmärgiks seadnud seal õpitavate teadmiste- ja oskuste rakendamise osalejate töös. Esialgu hindame seda osalejate enda arvuste põhjal, küsides neilt, kas nad said niisuguseid teadmisi- ja oskusi, mida kavatsevad töös rakendada. Mõõdikuks oleme seejuures seadnud selliste vastajate hulga, mitte tavapäraselt hinnatava osakaalu – kui näiteks sajast osalejast vastab niimoodi 75%, on see parem tulemus, kui 100% 50 osalejaga koolituse puhul.

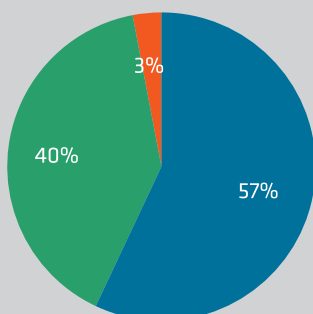
EMSLi tegevuskava ning selle täitmise kvartaliaruanded on meie kodulehel kõigile huvilistele kättesaadavad. Lisaks koostame iga kuu lõpul nõukogule nn terviseraportit, mis kirjeldab jooksva kuu olulisemate tegevuste tulemusi ning EMSLi rahalist seisut, võimaldades nõukogul niimoodi täita oma järelevalvefunktsiooni. See tähendab ka, et kord kvartalis toimuvatel nõukogu koosolekutel ei pea aega kulutama niisugustele ülevaadetele, vaid saab keskenduda strateegilistele küsimustele.

Järgnevas tegevusaruandes anname ülevaate 2013. aasta tegevuskava täitmisest, kirjeldame olulisemaid tegevusi ning järeltulemuste ja õppetunde neist, millest loodetavasti on oma töö plaanimisel kasu ka teistele vabaühendustele.

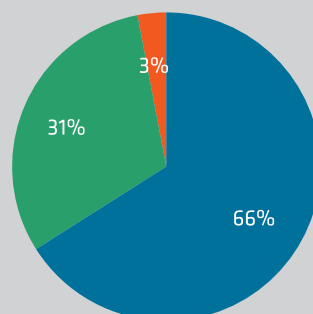
Liikmete hinnangud EMSLi tegevusele

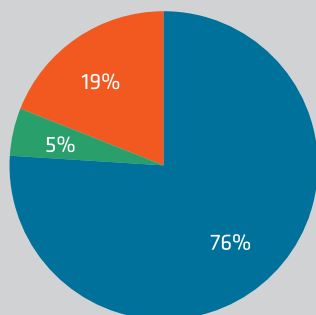
EMSL on ühiskonnale vajalik organisatsioon

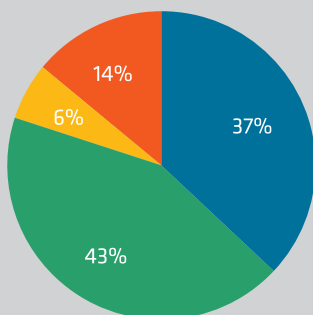
EMSLi tegevustel on mõju

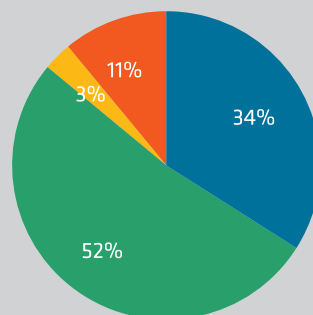
EMSLi töötajad on oma ala asjatundjad

Meie organisatsioon on EMSLisse kuulumisest kasu saanud

Olen rahul sellega, kuidas EMSL liikmeid kaasab

EMSL pakub piisavalt võimalusi, et saaksin soovi korral EMSLi asjades kaasa rääkida

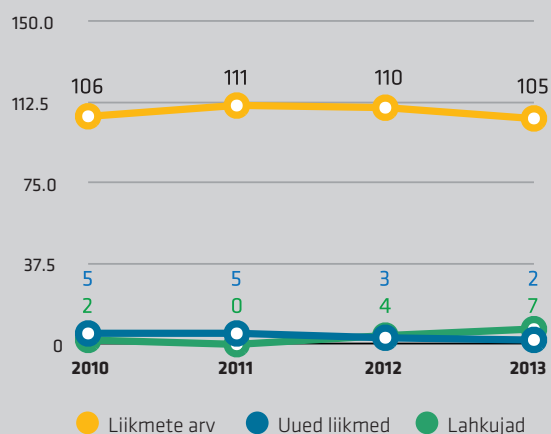
● täiesti nõus ● pigem nõus ● pigem ei ole nõus ● ei oska öelda

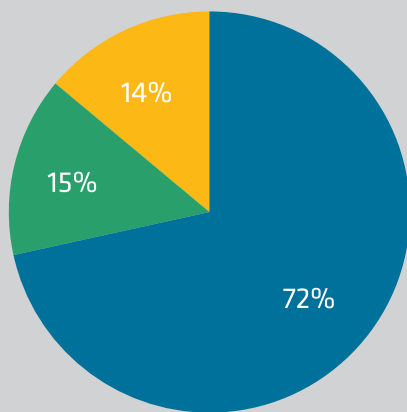
Muutused liikmeskonnas

Oleme viimastel aastatel võtnud ühendust passiivsemate liikmetega, täpsustamaks, kas nad soovivad EMSLis jätkata või välja astuda. Seepärast on viimastel aastatel liikmeskonna koguhulk natuke vähenenud.

2013 liitusid: Serve the City ja Perede ja Laste Nõuandekeskus

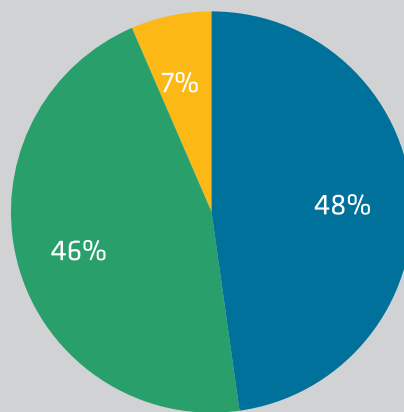
2013 astusid välja: A.J. Krusensterni nimeline MTÜ, Lõuna-Eesti Turismi SA, Eesti Tööõpetajate Selts, Kistler-Ritso SA, Kuriteoennetuse SA, Eesti Regionaalse ja Kohaliku Arengu SA ning Kodukant Harjumaa.

Tulude jaotus 2013:

	Summa (eurodes)	Osakaal
● Projektitoetus	204 845	71,6%
● Tegevustoetus	41 542	14,5%
● Omatulud	39 881	13,9%
KOKKU	286 268	

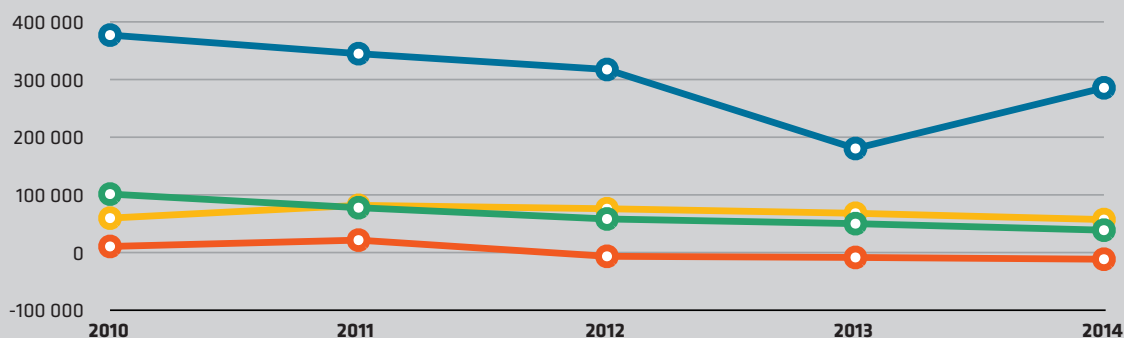

Kulude jaotus 2013:

	Summa (eurodes)	Osakaal
● Tööjõukulud	141 997	47,8%
● Projektid	135 909	45,7%
● Muud kulud	19 320	6,5%
KOKKU	297 226	

Põhilised majandusnäitajad:

	2009	2010	2011	2012	2013
Käive	377717	345485	318026	181048	286268
Kohustused	102027	78396	58860	50723	39416
Omakapital	60340	82501	76590	68725	57791
Tulem	11194	22161	-5911	-7865	-10934

Sihtfinantseerijate jaotus:

	Summa (eurodes)	Osakaal
Avatud Eesti Fond	113 627	46%
Siseministeerium	72 480	29%
KÜSK	34 201	14%
Euroopa Liit	16 953	7%
Muud	9 128	4%

Eesti maksumaksjate raha EMSLis:

Maksumaksjalt saadud:	108 581 eurot
Maksudena tagasi:	58 838 eurot (54%)
Tegevustele:	49 743 eurot (46%)

EMSLi eesmärgid

EMSL on avalikes huvides tegutsevate vabaühenduste liit, kes töötab selle nimel, et Eestis oleks tugev kodanikuühiskond, kus inimesed tahavad, saavad ja oskavad olla head, arukad ja aktiivsed kodanikud.

EMSL-i missiooniks on aidata areneda vabaühenduste tegevust toetaval keskkonnal ja tugevdada ühenduste suutlikkust selles keskkonnas tulemuslikult tegutseda.

Aastatel 2013-16 loeb EMSL oma peamisteks ülesanneteks:

- käivitada Eesti üldhariduskoolides programm, kus gümnaasiumiõpilased käivad ühiskonnaõpetuse tunni raames vabaühendusi õppides kohalikes vabaühendustes praktikal.
- aidata Eesti vabaühendustel tõsta oma legitiimsust, läbipaistvust ja vastutavust, et ühendused oleksid neis osalevatele ja nendega kokku puutuvatele inimestele heaks demokraatia ja koostöö kooliks.
- saavutada Eesti vabaühenduste kohta riiklikus registris kogutavate andmete muutmine tasuta kättesaadavaks ja kergesti kasutatavaks kõigile soovijatele, et avalikkusel oleks paremad võimalused saada infot vabaühenduste kohta ja hinnata nende töö tulemusi.
- osaleda avalikes diskussioonides kodanikuühiskonna teemal, käivitada ise ning aidata käivitada ettevõtmisi, mille kaudu inimesed saavad häid kogemusi avalike asjade arutamises, otsustamises ja elluviimises osalemisest.
- aidata ühtlustada vabaühenduste riigipoolse rahastamise põhimõtteid, saavutades ühenduste ja avalikkuse huvidele vastavad reeglid ja nende järgimine nii projekti- kui ka tegevustoetuste jagamisel, aga ka ühenduste maksusoodustuste osas.
- seista Eesti kodanikuühiskonna arengukontseptsioonis kokku lepitud kodanikualgatuse ja avaliku võimu koostööpõhimõtete järgimise eest ning tõsta kummagi poole teadlikkust nendest põhimõtetest.
- koondada vabaühenduste seisukohti ja kaitsta nende huve ühendusi puudutavas õigusloomes ja arengukavades.
- koolitada ja nõustada vabaühendusi ning nende partnereid ühenduste arenguks ning tulemuslikuks koostööks olulistel teemadel.
- koguda, toimetada ja levitada vabaühenduste tegevuseks olulist informatsiooni eesti ja vene keeles.
- levitada maailmas infot Eesti kodanikuühiskonna saavutuste ja õppetundide kohta ning tuua Eestisse infot muu maailma headest praktikatest.

2013. aasta tegevuskava täitmine

Aasta olulisemateks õnnestumisteks peame Rahvakogu ja Arvamusfestivali korraldamist koostöös teiste vabaühendustega ning kogukonnapraktika katseprojekti läbiviimist. Olulisematest plaanidest jäi ajapuudusel teostamata vabaühenduste sisedemokraatia tugevdamiseks mõeldud demokraatiakooli projekt ning Hea Kodaniku ajakirja reklaami müümine osa kulude tagasiteenimiseks.

Tegevuskava täitmise edukuse hindamise aluseks on aasta alguses seatud eesmärkide saavutamine. Siiski on eesmärkide seadmine asi, mida pidevalt töö käigus ka õpime. Nii mõnelgi juhul saime aru, et eesmärk oli seatud põhjendamatult kõrge või madal, samuti on selge, et kõik tegevused ei ole võrdselt tähtsad.

Seega võib mõnel juhul olla osaliselt saavutatud eesmärk olulisem tulemus kui mõne teise tegevuse puhul eesmärgi täitmine. Nõnda oleme lisanud tulemustele ka omapoolse hinnangu skaalal hea-rahuldav-nõrk. Mõne eesmärgi puhul leidsime ka, et nende mõõtmine oleks ebaotstarbekalt töömahukas.

Tegevus	Eesmärk 2013	Mida ja kuidas hindame	Tulemus		Hinnang	Kommentaar
			Plaan	Tegelik		
Rahvakogu	Aidata kaasa veebikeskkonnas ettepanekute kogumise ja eelistuste selgitamise arutelu-päevade sujuvale korraldusele ning tulemuste elluviimisele	1. Ettepanekute kogumine veebikeskkonnas on kulgenud sujuvalt ja tagasilöökideta	jah	jah	●	EMSList sõltuvad tegevused said õigeaegselt ja hästi tehtud. Rahvakogu mainet avalikkuses eraldi ei uuritud, kõlas nii toetavaid kui ka negatiivseid hinnanguid, ent viimased on eelkõige seotud Riigikogu tööga.
		2. Arutelupäevad on hästi korraldatud ja aidanud välja selgitada rahva informeeritud eelistused	jah	jah	●	
		3. Eelistatud ettepanekute puhul on teada nende elluviimise plaan ning tegevused kulgevad vastavalt sellele	jah	jah	●	
		4. Rahvakogu maine avalikkuse silmis on hea	jah	-		
Tulumaksuseaduse § 11	Osaleda muutmiseelnõu koostamises ja saada parem seadus	1. Eelnõu on konsulteeritud vabaühendustega ja panustatud oma ekspertiisiga	jah	ei	●	EMSL on teinud endast sõltuva, valitsus ei saanud eelnõu valmis.
		2. Vabaühenduste ettepanekutega on olulises osas arvestatud	jah	ei	●	
Vabatahtliku tegevuse õiguslik regulatsioon	Koostada õigusliku regulatsiooni analüüs ja muudatusettepanekud, rääkida SMi toel läbi teiste ministeeriumidega	1. Õiguslik analüüs on koostatud	jah	jah	●	Analüüsi tellinud Siseministeerium pole edasisi tegevusi plaaninud. Rahandusministeerium osadega siiski arvestas.
		2. Muudatusettepanekutega arvestamise võimalused on vastavate ministeeriumidega läbi räägitud, edasine tegevuskava paigas	jah	ei	●	
Euroliidu järgmine eelarveperiood	Osaleda siseriiklikus vahendite plaanides	1. Partnerluslepe ja rakenduskava on konsulteeritud vabaühendustega ja panustatud oma ekspertiisiga	jah	jah	●	Eelarveperioodi planeerimine venis, kuid EMSL rääkis jõudumööda kaasa partnerluslepe ja rakenduskava, riigi haldusvõimekuse tõstmise meetmetes. Valdkonnastrateegiad ja -arengukavad olid rohkem iga valdkonna vabaühenduste õlul.
		2. Strateegiate ja arengukavade muudatused on konsulteeritud vabaühendustega ja panustatud oma ekspertiisiga	jah		●	
		3. Vabaühenduste rahastustingimused on eelmisest perioodist mõistlikumad ja arvestavad rahastamise juhendmaterjaliga	jah	jah	●	
Vabaühenduste rahastamise juhendi rakendamine	Jälgida peamiste rahastajate tingimuste muudatusi ja mõjutada neid juhendit rakendada	1. Vähemalt mõned vabaühendustele olulised rahastajad on soovitusi arvesse võtnud	jah	-		Osalesime juhendi koostamisel, mis sai me hinnangul hea, kuid rakendamise hindamine nõuaks eraldi jälgimist, mida süsteemselt ei tehta, jälgime jõudumööda.
Statistika ja andmed	Osaleda JMi tööühmas, mis tegeleb registriandmete ülevaatamise ja kaasajastamisega, EMTAKi täpsustamise ja andmete avalikustamisega	1. Ideed on vabaühendustega konsulteeritud ja panustatud oma ekspertiisiga	jah	jah	●	Toimusid arutelud, kuid ühistele seisukohtadele ei jõutud, jätkub 2014. aastal. Praegune olukord ei takista otseselt vabaühenduste tööd, muutused avaks aga uusi võimalusi.

● hea

● rahuldav

● halb

○ ei mõõtnud

Tegevus	Eesmärk 2013	Mida ja kuidas hindame	Tulemus		Hinnang	Kommentaar
			Plaan	Tegelik		
		2. On koostatud tegevuskava eesmärkide saavutamiseks kõigil kolmel suunal	jah	ei	●	
		3. Andmete esitamise koormus saab mõistlikum, register kvaliteetsem ja vabaühenduste andmed avalikuks (võib jääda 2014. aastasse)	jah	ei	●	
Aasta tegijad	Tunnustada ja levitada kodanikuühiskonna paremaid praktikaid	1. Aasta tegijad on selgitatud ning tunnustamisüritus läbi viidud	jah	jah	●	
		2. Meedia on kajastanud tunnustatavaid ja tutvustanud nende tegevusi	>5	>5	●	
Koolide ja vabaühenduste koostööprojekt	Käivitada katseprojekt, mis viib gümnaasiumi-õpilased ühiskonnaõpetuse raames vabaühendustesse praktikale	1. Juhendmaterjalid on ette valmistatud ning kokku lepitud 3 gümnaasiumi ja potentsiaalsete praktikakohtadega	jah	jah	●	Kolme kooli asemel osales kaks, ent see ei takistanud katseprojekti edukat läbiviimist.
		2. Katseprojekt on kulgenud tõrgeteta	jah	jah	●	
		3. Osalenud hindavad kogemust huvitavaks ja kasulikuks	0.7	huvitav - 80%, kasulik - 59%	●	
Vabaühenduste arenguprogramm	30 ühendusel on kaardistatud arenguvajadused ning toimiv tegevusplaan nende lahendamiseks	1. Programmis osalevate ja tegevuskava vähemalt 80% ulatuses täitvate organisatsioonide arv	25	25	●	
		2. Osalejad hindavad programmi oma organisatsiooni arengule kasulikuks	85?	90%	●	
Vabakonna tuleviku-grupp	Tuvastada ja tutvustada ühenduste tegevust mõjutavaid trende ning aidata ühendustel muutustega kohaneda	1. Koostatud ja levitatud on 4 arengutrende analüüsivat ja ühendustele soovitusi pakkuvat raportit	4	2	●	
		2. Ühenduste testrühmas raportile antud tagasiside hindab neid oma töös kasulikuks	80%	-		
Ühendused kui demokraatia kool	Aidata ühendustel tõsta oma legitiimsust, avatust ja vastutavust (LAV), pakkumaks liikmetele ja partneritele head demokraatiakogemust	1. Projektis osaleb sadakond vabaühendust kõikjal Eestist	jah	ei	●	Jäi ajapuudusel tegemata
		2. Suudame korraldada 3 ringi seminare LAV-temadel ning innustada ühendusi nende tulemusel saadud ideid ellu viima	3	0	●	
		3. Osalenud hindavad projekti oma töös kasulikuks	80%	-	●	
Hea valimistava järgimine KOV valimistel	Lua üle-eestiline kohalike valvurite võrgustik, kes hea valimistava kommenteerimisega aitavad tagada ausat valimisvõitlust	1. Maakondades tegutsuvad kohalikud valimistava valvurite võrgustikud, kes teevad koostööd kohaliku meediaga	15	10	●	Kõik maakonnalehed ei olnud osalemisest huvitatud, töötasime nendega, kes olid
		2. Meedia ja valvurid hindavad projekti edukaks	80%	-		

● hea

● rahuldav

● halb

○ ei mõõtnud

Tegevus	Eesmärk 2013	Mida ja kuidas hindame	Tulemus		Hinnang	Kommentaar
			Plaan	Tegelik		
EKAK ühiskomisjon	Toetada EKAKi põhimõtete järgimist	1. EKAKi järevalve töörühm komisjoni juures töötab	jah	jah		Töörühm sai moodustatud, kuid sisuline töö jääb 2014. aastasse
Annetamise hea tava	Koostada ja levitada head tava, tõstmaks annetusete kogumisega tegelevate ühenduste usaldusväärsust ja annetamise populaarsust	1. Tava on koostatud ja heaks kiidetud olulisemate annetuste kogumisega tegelevate vabäühenduste poolt	jah	jah		
USAID indeks	Analüüsida Eesti vabäühenduste elujõulisuse arengut	1. Indeksi Eesti raport on õigeaegselt koostatud ja selle tulemused avaldatud	jah	jah		
Konverents (Arvamusfestival)	Aidata käivitada uus ühiskondlik-politiilise mõtte konverents	1. Ürituse formaat on välja töötatud ja ellu viidud	jah	jah		
		2. Konverentsi vastuvõtt avalikkuse poolt on hea	jah	jah		
Kevadkool	Suurendada ametnike ja vabäühenduste huvi ja oskuseid kaasamiseks	1. Kevadkooli oma töös kasulikuks hinnanud osalejate arv	80	46		Osalejate tagasiside oli hea, kuid osalejaid plaanitud vähem
Suvekool	Suurendada vabäühenduste huvi ja oskuseid oma tegevuse mõju hindamiseks	1. Suvekooli oma töös kasulikuks hinnanud osalejate arv	140	103		Suvekooli hindas oma töös vajalikuks 97% osalejatest, ent eesmärk osalejate arvu kohta oli seatud liiga optimistlik
		2. Suvekooli korraldamine jätkub võrgustikuna	jah	jah		
Kaasamise käsiraamat	Anda välja ning levitada käsiraamatu uus ja täiendatud trükk	1. Täiendatud sisuga käsiraamat on ilmunud ja jõudnud ministeeriumitesse, kohalikesse omavalitsustesse ja suuremate vabäühendusteni	jah	ei		Mustand valmis, kuid trükk ja levitamine jääb 2014. aastasse
Tellimus-koolitused	Teenida kvaliteetseid koolitusi pakkudes EMSLile omatulu	1. Tellimuskoostutustega teenitud tulu	12000	12053		
		2. Koolituse tellijad on EMSL-i koolituse kvaliteediga rahul	90%	97%		
Hea Kodanik	Anda välja kvaliteetse sisuga ajakirja, mis teenib osa oma kuludest ise tasa	1. Ilmunud ajakirjanumbrite arv	4	4		Jäi ajapuudusel tegemata
		2. Ajakirja müüakse sotsiaalselt vastutustundlike organisatsioonide reklaami	jah	ei		
www.ngo.ee ja uudiskirjad	Koguda, toimetada ja levitada ühenduste tööks olulist infot eesti ja vene keeles	1. Ilmunud uudiskirjade arv	46	46		
Liikmetegevused	Mõlema poole ootustele vastav koostöö ja suhtlemine liikmete ja EMSL-i vahel	1. Läbi viidud ja analüüsitud liikmekohtumisi	60	51		
		2. Liikmemaksu tasunud liikmete hulk	100%	93%		
		3. Meie endi poolt õnnestunuks hinnatud liikmeklubide arv	7	7		

hea

rahuldav

halb

ei mõõtnud

Heade kodanike kasvulava

Ehkki EMSLi peamiseks sihtrühmaks on vabäühendused, oleme aasta-aastalt rohkem keskendunud ka üksikisikutele, headele kodanikele, kelle hoiakutest, tegemistest või tegematajätmistest lõppeks kodanikuühiskonna tugevus enim sõltub. Need on EMSLi ettevõtmistest kõige silmapaistvamad, mille eesmärgiks on äratada huvi, harjutada oskusi ning tekitada harjumusi aktiivselt ja arukalt ühiste asjade arutamisest, otsustamisest ja elluviimises osaleda.

Rahvakogu

Rahvakoguga otsisime lahendusi, kuidas muuta poliitikategemist Eestis avatumaks, mis näis olevat ühisosaks kõigi 2011-12 avaliku võimu ja vabakonna vahelistes pingekohades (DASA- ja ACTA-plaanid, Reformierakonna rahastamiskandaal, mis viis Harta12 pöördumise ning “Aitab valelikust poliitikast!” meelevaldusteni Tallinnas ja Tartus, jt). Teisest küljest oli Rahvakogu ka ise mõeldud osana sellest lahendusest: ühendades arutleva demokraatia ja ühisloome lähenemisi, pakkusime välja ühe võimaluse, kuidas koondada rahvahulkade tarkust sisuliste poliitika-küsimuste läbiarutamiseks.

Ehkki ettevalmistused said alguse 2012. aasta novembri lõpus, jäi Rahvakogu põhiline tööperiood 2013. aasta esimestele kuudele, võttes sel ajal ka suurema osa EMSLi tööajast. Rahvakogu viidi ellu vabäühenduste eestvedamisel võrgustikuna, kuhu kuulusid Eesti Koostöö Kogu, Praxise, EMSLi, e-Riigi Akadeemia, Avatud Eesti Fondi, Harta12 ja parlamendierakondade esindajad ning veel mitmed IT-, kommunikatsiooni- ja juuraspetsialistid. EMSLi panus seisnes peamiselt protsessi disainimises, avalikkuse teavitamises ning Rahvakogu viimase etapi, teemaseminaride ja arutelupäeva korraldamises.

Rahvakogu töö erinevates etappides osales otseselt kokku umbes kolm tuhat inimest, tegeledes teemadega, mis puudutasid erakondade rahastamist, toimimist, valimisi, avalikkuse osalemist poliitikas ning ebavajaliku politiseerituse vähendamist ühiskonnas. Selle vahetu tulemusena anti aprillis Riigikogule pakett, mis koosnes avaliku ideekorje süstematiseeritud tulemustest, ekspertide koostatud mõjuanalüüsist ning arutelupäeva tulemusena välja selgitatud informeeritud avaliku arvamuse eelistustest.

Ilmselt aga veel olulisemaks tulemuseks oli see, et Rahvakogu pakkus välja ja tõestas praktikas toimivana mudeli, kuidas suurt ühiskondlikku huvi pakkuvates, ent samal ajal keerukates küsimustes sisukalt kaasata nii aktiivseid huvilisi, eksperte kui ka laiemat avalikkust. Ehkki ükski Rahvakogu elementidest ei olnud maailmas enneolematu – ideekorjeks loodud rahvakogu.ee ehitati üles Islandil põhiseaduse muutmiseks välja töötatud veebilehe koodile, arutelupäev oli inspireeritud politoloog James Fishkini *deliberative polling* meetodist – polnud tegu ühegi valmis mudeli ülevõtmisega, vaid olemaolevate kogemuste pinnalt meie vajadustele vastavaks disainitud lahendusega.

Enim poleemikat põhjustas idee arutelupäevast, kus 18 eelnevatel teemaseminaridel kõige olulisemaks peetud küsimuses kogunes oma eelistusi kujundama 314 esindusliku juhuvalimiga leitud Eesti inimest, läbilõige ühiskonnast soo, vanuse ja elukoha alusel (“Moodne külakoosolek,” nagu 31. jaanuari Postimees seda oma esiküljel nimetas). Ehkki ka sellist meetodit oli Eestis väiksemas mahu, 15-60 osalejaga varem edukalt proovitud kolmel Avatud Eesti Fondi ja EMSLi eest veetud arutelul, kõheldi nii meedias kui ka korraldustöömis sellisel moel leitavate osalejate huvis ja pädevuses ning arvati, et nad on sel põhjusel huvigruppide poolt kergesti manipuleeritavad.

Otsustavaks argumendiks sai, et arutlusel olevad küsimused puudutavad kõiki valijaid, ning kuna ideekorjes osaleb vaid osa neist teemadest enim huvitatud inimesi, ei saa selle põhjal teha järeldusi toetustest ettepanekutele ühiskonnas laiemalt. Viimast võimaldanuks välja selgitada küll ka avaliku arvamuse küsitlus, selle puuduseks on aga vastajate vähene informeeritus: küsitlusega saaks teada avaliku arvamuse sõltumata sellest,

kui põhjalikult vastajad teemast teavad või sellele mõelnud on.

Arutelupäeval töötasid osalejad läbi ekspertide ette valmistatud poolt- ja vastuargumendid ning arutlesid nende üle 8-10 liikmelistes laudkondades, misjärel iga osaleja tegi oma valiku välja pakutud lahenduste vahel. Kõige üllatavamaks – ning ühtlasi argumendiks, mis näitas info saamise ja arutelu võimaluse vajalikkust – loeti eelistust presidendi otsevalimise küsimuses. Kui avaliku arvamuse küsitluste põhjal võis eeldada ülekaalukat toetust otsevalimisele, siis arutelupäeva osalejatest leidis lõpuks 61%, et parem on praegune süsteem, kus presidenti valib Riigikogu või valimiskogu.

Arutelupäeva lõpus osalenute seas läbi viidud küsitlus näitas ka selle olulisust demokraatia ja kodanikuhariduse tööriistana. Selgus, et arutelusid hinnati huvitavaks, oma osalemisvõimalusi piisavaks ja päeva õnnestunuks ka siis, kui oma seisukohtadega jäädi vähemusse. 87% vastanutest ütles, et sai päeva jooksul uusi teadmisi ning 82% märkis oma huvi kasvu nende teemade suhtes. Seejuures ütles 70% osalenutest, et muutis uue info ja arutelude tulemusena vähemalt mõnda oma varasemat seisukohta neis küsimustes.

EMSLile organisatsioonina andis Rahvakogu korraldamine veel suure kogemuse võrgustikutööst ning meediasuhtlusest – mõnel päeval tuli anda kümnekond intervjuud. Töö oli intensiivne – idee tekkimise ja tulemuste parlamendile üleandmise vahele jäi vaid 20 nädalat, sh jõulud ja aastavahetus – ning ajanappus andis tunda igas Rahvakogu etapis.

Tuleb ka tunnustada, et samaväärset energiat ei jagunud meil järgnenud etapiks, kui ettepanekutega hakkas tööle Riigikogu. Ehkki parlamendierakonnad, kes osalesid kõik ju ka Rahvakogu korraldamises, lubasid esimesi seadusemuudatusi suveks ning nende ettevalmistamist avalike aruteludega, ei jäänud jõusse kumbki lubadus. Töö liikus tavapärasesse Riigikogu komisjonide aeglasse ja suletud vormi, millega anti käest võimalus hoida üleval seks ajaks saavutatud head koostöövaimu ühiskonnaga.

Aasta pärast arutelupäeva oli seaduseks saanud kolm ettepanekut (sh erakonna asutamiseks nõutava liikmete arvu vähendamine ja rahva esitatud petitsioonide arutamise kohustus Riigikogus), osaliselt ellu viidud või ellu viia lubatud veel neli, ning osadega polnud Riigikogu veel tööd alustanud. Loe lähemalt www.ngo.ee/rahvakogu.

Tunnustus Rahvakogule

- Juunis andis Euroopa Parlament Urmo Kübarale Euroopa kodaniku auhinna euroopalike väärtuste levitamise ja kinnistamise eest.
- Novembris valiti Rahvakogu üheks seitsmest Avatud Valitsemise Partnerluse programmiga liitunud riikide valitsuste ja vabaühenduste Londoni tippkohtumise raames korraldatud parimate näidete konkursi finalistiks.
- Veebruaris 2014 autasustas president Rahvakogu eestvedajaid Hille Hinsbergi ja Urmo Kübarat Valgetähe V klassi teenetemärgiga.
- Eesti Teenusmajanduse Koja kolmandat aastat korraldatud aasta parima ja halvima seaduse konkursil valiti 2013. aasta parimaks õigusloome näiteks Rahvakogust alguse saanud erakonnaseaduse muutmise; see sai ka 59% Postimehe veebiküsitlusel osalenud inimese toetuse.

Arvamusfestival

Teiseks ühiskonnas enim kõneainest pakkunud EMSLi osalusel toimunud ettevõtmiseks Rahvakogu kõrval oli 16.-17. augustini Paide vallimäel peetud Arvamusfestival. Osalt katuv oli ka mõlema keskne idee edendada mõtteviisi ja harjumust, et ühiskonnas oluliste küsimuste üle

on kasulik ja vajalik arutleda, tuua kokku erinevatel teadmistel ja kogemustel tuginevaid vaatenurki ja ideid, et üksteiselt õppida ning teha targemaid ja paremini mõistetud valikuid.

Nagu Rahvakogu, nii viidi ka Arvamusfestival ellu võrgustikuna. Inspireerituna Rootsis juba

1968. aastast toimuvast Almedaleni nädalast, tõi festivali idee Eestisse Kristi Liiva, kaasates korraldustöösse erinevaid vabauhendusi, meediakanaled, erakondi, Paide linna- ja Järva maavalitsuse ning mitmete eluvaldade vabatahtlikke. EMSLi jaoks oli Arvamusfestival ühtlasi kaua otsitud lahenduseks, kuidas jätkata meie 1999. aastal alustatud kodanikuühiskonna konverentsidega – jõuda selleni, et neid küsimusi ei arutataks vaid vabauhenduste keskel eraldi üritusel, vaid kui loomulikku osa kõikides eluvaldkondades. Oma eeskujul kutsume ka teisi vabauhendusi kaaluma mõtet loobuda mõnestki eraldi korraldatavast üritusest ning ühendada see Arvamusfestivaliga.

Festivali korraldamisel osales EMSL sisutii-

mi töös ning oli ka festivali “juriidiliseks kehaks”, vastutades lepingute ja finantside eest.

Ehkki konkreetset tulemust või mõju on esmakordselt peetud Arvamusfestivali puhul raske välja tuua, võeti see väga hästi vastu. Tavapärastest konverentsidest eristas festivali toimumisaeg ja – paik keset suve vabas õhus, rõõmus ja kaasav õhkkond, ettekannete asemel peetud arutelud (ainsaks erandiks vaba mikrofoniala). Kahe päeva jooksul toimus paarikümnel laval ja arvamusplatsil pea poolsada arutelu umbes paarisaja esinejaga, festivalil osales umbes 2000 inimest. Oluliseks näitajaks õnnestumisest on ka suur huvi 2014. aasta festivalile oma teemadega välja tulemise või siis vabatahtlikuna korraldamisele kaasa aitamise vastu.

Tüüpiline konverentsiala see kahtlemata pole. “Lavaks” muutuvad ka ordulinnuse müürijupid, mille vahel arutatakse näiteks majandusküsimusi. Kui teisel päeval ilm sügiseselt viluks kisub, mähhivad sotsiaalsest ettevõtlusest debateerijad end tekkidesse ega lase jutul katkeda. Järvamaa telgis ökoriigi üle arutlev Roy Strider on kaasa võtnud oma koeramüraka ning uurib korduvalt ka tema arvamus.

Mõne arutelu juures on kümnekond, teisel paarsada kuulajat-kaasamõtletajat. Kes parajasti pausi peab, pikutab lapitekkidel või võrkkiiiges ehk siis laseb hea maitsta India supil või Afganistani pannkookidel. Lapsed kilkavad klounide kõrval ja ponide seljas (või oli see nüüd vastupidi?).

Rahul tunduvad olevat teisedki. Vaid uue erakonna vajalikkusele pühendatud debatil teatab üks kuulajatest ürgviisaka filosoof Tõnu Viigi poole pöördudes: “Te pole mingi inime!”

Kõrvuti on oma maailmavaatetelgid püstitanud kõik tuntumad erakonnad. Põhjalikema kavaga on välja tulnud sotsid, ent nende kõrval arutleb maksuküsimuste üle elegantselt vihmavarjule naalduv Sven Sester IRL-ist. Stiihiliselt sünnib tal debatt mööda jalutanud Tarmo Jüristoga. Üksmeelele ei jõuta, ent üks festivali läbivaid mõtteid ongi, et on ka täiesti okei kokku leppida, et me ei lepi kokku.

“Ühe unistuse elluviimise lugu”, Hea Kodanik nr 3/2013.

Hea valimistava

Hea valimistava järelevalves jätkasime muudeliiga, milleni olime jõudnud 2011. aasta Riigikogu valimiste eel – kutsusime appi vabatahtlikud valimiste valvurid, erinevate eluvaldade spetsialistid, kes kommenteerisid hea valimistava vastu eksimisi ajakirjanduses ning koostasid kampaanianädalatel iga-kolmapäevase “autahvli” olulisematest rikkumistest. Lisaks varemgi valvuritena kaasa löönud Marek Reinaasile, Juhan Kirirähale, Mari-Liis Jakobsonile ja Sergei Metlevile liitusid seekord valvuritega Hille Hinsberg, Toomas Mattson, Kaarel Tarand, Margo Loor ja Ülle Madise. Oma portaali ja eetriaega pakkus valvuritele taas Eesti Rahvusringhääling.

Peamiseks kommenteerimis-teemaks kuju-

nes neilgi valimistel linna- või vallaelarvete kasutamane võimul olevate poliitikute promomiseks, millega eelkõige paistis silma Keskerakond Tallinas. Esines ka möödahiilimist välireklaami keelust valimiste eel, kus erakonna värvides reklaam oli esitatud kui kutse üritusele või kohvikusse. Ülejäänud “autahvli” jõudnud näited kuulusid pigem üksikute kurioosumite kilda nagu näiteks inimestelt kandideerimiseks allkirjade väljapetmine Saue vallas.

Positiivsena võis sellest korrast järeldada, et neljandateks valimisteks on hea valimistava jõudnud üldisse teadvusse, seda tunnevad nii kandidaadid, ajakirjanikud kui ka valijad. Kogemata või ehku peale tehtud rikkumisi (“proovin, äkki

ei jää vahele”) üldiselt enam pole, ent jäänud on suured, teadlikud rikkumised, mille puhul ollakse kindlad, et neist tõusev kasu kaalub üle kriiti-

ka. Hea valimistava ning selle järele valvamine on vajalikud, kuid ei suuda asendada seadusandjate, politsei ja kohtute tööd.

„Kõik see on ammu ületanud sündsuse piirid, see pole ka absoluutselt mitte naljakas, vaid traagiline. Sellise käitumise aktsepteerimine stiilis „tavapärase valimistsirkus“ julgustaks enneolematu ülbusse avaliku raha erakondlikes huvides kasutajaid jätkama samamoodi ka edaspidi ja paneks tugeva surve alla need, kes ei ole seni seda teinud. Toimuv on Eesti poliitilises süsteemis kehtivate tsiviliseeritud reeglite tagasipööramine džunglikommete suunas.“

Hea valimistava valvur Toomas Mattson Tallinna keskerakondliku linnavalitsuse valimis-eelsetest spekaaklitest ning enda häbematust promost linna meediakanalites, 10.10.2013

Kogukonnapraktika

Sügisel läks käima EMSLis mitu aastat plaanis olnud kogukonnapraktika katseprojekt, mille ideeks on viia abiturientid ühiskonnaõpetuse tunni raames mõnda vabaühendusse, et klassiruumis õpitud praktikaga täiendada. Õpilastel tuli paari kuni mõne nädala jooksul lüüa kaasa selle organisatsiooni tegevustes, täites mõnd endale jõukohast ja huvipakkuvat ning vabaühendusele vajalikku ülesannet, selle kõrvalt aga õppida ka tundma ja analüüsida organisatsiooni tegevust. Projektis osalema nõustunud organisatsioonide seast sobiv praktikakoht leida ning aeg ja ülesanded kokku leppida tuli õpilasel endal, samuti hiljem oma töö tulemused ja tähelepanekud kokku võtta ning teistega jagada. Seega usume, et lisaks vabaühenduste olemuse ja töö paremale tundmaõppimisele harjutati kogukonnapraktika käigus ka mitmeid teisi edasiseks eluks vajalikke oskusi.

Algselt plaanitud kolmest Lääne-Virumaa koolist loobus Haljala gümnaasium projektis osalemast õpetaja hõivatuse tõttu. Rakvere gümnaasiumi ja realgümnaasiumi 115st abiturientidest osales 113 – kaks õpilast loobusid ja valisid asendusülesande. Praktikavõimalusi pakkus 24 koha-

likku organisatsiooni (umbes viiendik neist, keda osalema kutsusime), õpilased valisid neist oma praktikakohaks kokku 16. Kõige populaarsemad praktikakohad olid Mõedaku spordibaas, Rakvere diakooniakeskus ja toidupank ning eakate daamide eestveetav käsitöökoda Eluring.

Esimesel õppeaastal oli meie jaoks olulisim ülesanne veenduda, kas meie mõeldud lahendus toimib ning mida oleks vaja arvesse võtta, enne kui hakata laiendama kogukonnapraktikat üle-eestiliseks. Loeme katsetust õnnestunuks mõlema eesmärgi osas. Nii õpilaste, neid võõrustanud organisatsioonide kui ka õpetajate hinnangud algatusele olid pigem positiivsed: õpilastest hindas kogukonnapraktikat ühiskonnaõpetuse aine osana huvitavaks 80% ja kasulikuks 59%, vabaühendustest oma organisatsioonile kasulikuks 70%. Õpetajad tõid välja, et oma kogemusi analüüsivates aruteludes olid õpilased tavalisest oluliselt aktiivsemad arvamust avaldama ja ka edasiviivalt kritiseerima. Lisaks saime osalenutelt suure hulga praktilisi tähelepanekuid, millele tuleks järgmistel aastatel kogukonnapraktikat organiseerides rohkem tähelepanu pöörata. Põhjalikuma kokkuvõtte leiab www.ngo.ee/kogukonnapraktika.

Viimased kolm aastat on EMSL Alari Rammo eestvedamisel tegelenud tulumaksusoodustuse süsteemi kor-
rastamisega, mille tingimused on siiani
segased ja tõlgendamisruum liiga lai.
Järjekordse katse muutuste vajalik-
kust selgitada tegime detsembrikuisel
kohtumisel Riigikogu kodanikuühiskon-
na toetusrühma liikmetega.

Vabaühendusi toetav keskkond

Töö vabaühenduste tegevuskeskkonnaga on EMSLi tegemistes üks olulisemaid. Samas on see töö, kus lõpptulemus sõltub suurel määral teistest organisatsioonidest, näiteks Riigikogust või ministeeriumitest, ning protsessid on sageli väga pikad, mis muudab meie tegevuste hindamise keerulisemaks.

Kohalike valimiste manifest

Alates 2007. aastast oleme Riigikogu ja kohalike valimiste eel koostanud vabaühenduste manifesti, ettepanekuid valitavatele kogudele neist sõltuvateks tegevusteks, mis aitaksid kaasa kodanikuühiskonna ja vabaühenduste tugevdamisele ning avaliku võimu ja kodanikualgatuse paremale koostööle. Kokku neljandat ja teist kohalikele omavalitsustele mõeldud manifesti koostades pidasime aru, kuid võrd on olukord eelmiste valimisega võrreldes muutunud ja kas meil on üldse välja käia uusi ettepanekuid. On selge, et vajadused ja võimalused erinevad linnades-valdades üle Eesti märkimisväärselt ning ammendavat ülevaadet neist EMSLil ei ole.

Seekordsest manifestist sai pigem soovitude kogum, millele lisasime häid näiteid kohtadest, kus sellised ettepanekud juba ellu rakendatud (www.

[www.ngo.ee/manifest](http://www.)). Võrreldes eelmise korraga toime uute soovitudena sisse mitmekülgsemate ja põnevamate kaasamisvormide kasutamise (ühisloome, kaasav eelarve) ning kogukonnateenuste ja sotsiaalse ettevõtluse toetamist.

Siiski jäi manifest pigem eraldiseisvaks ettevõtmiseks, mille puhul andsime endale aru, et meil ei jätku jõudu sisulisemaks tööks ettepanekute selgitamisel või nende elluviimise kontrollimisel. Siiski tuletasime ka pool aastat hiljem linna- ja vallajuhtidele oma soovitusi meelde ning palusime tagasisidet, mida aga saime vaid kümnekonnast kohast, kus koostöö vabaühenduste ja kohaliku võimu vahel näib toimivat üldjoontes kenasti. Sisulisemalt töötame selle vastu huvi üles näidanud omavalitsustega 2014. aastal koostöös e-Riigi Akadeemiaga, aidates neil ellu rakendada avatud valitsemise põhimõtteid.

Euroraha plaanimine

Läänud aastal plaaniti mitmete valdkondade arengukavasid koos euroraha jaotamisega. Ehkki suurem töö toimub valdkondade kaupa, kus oma teema eest seisavad vastava valdkonna katusorganisatsioonid, sõnastasime ühised huvid eurotoetuste kasutamisel. Olulisim neist on, et toetusprogrammid peavad olema vabaühendustele kättesaadavad. Enim kritiseerisime üldist kaasamist plaanimisprotsessis, kus muredeks on juhuslikkus, ettepanekutele vastamata jätmine ja infonappus, ning avaliku võimu liiga kitsast pilku vabaühenduste tegutsemisviiside toetamise võimalustele.

Euroraha plaanimises on huvide kaitsmine keeruline, sest kaasajad arvestavad osalejate ressurside vähesusest tingitud passiivsusega ning kuigi on tänulikud sisuliste ettepanekute eest, ei oska nad nendega tihti edasi toimetada. Nii jäävad ettepanekud kasutamata ja tihti ka vastuseta. Avalik sektor

on väga ettevaatlik informatsiooni avalikustamisega – näiteks kuigi rahandusministeerium on kaasamiseks loonud kaks infolisti, ei suhelda nende kaudu partneritega, muuhulgas ei teavitatud protsessi ajakava muutustest. Plaanimisprotsess ei ole koor-dineeritud läbipaistvalt ja arusaadavalt, kaasamine toimub kas suletud ringile või paljalt teabepäevadena, kaasamise plaane ei ole avalikustatud.

Kuigi teadmisi fondide ülesehitusest, programmeerimise raamistikust jms-st võiks olla rohkem, oleme siiski suutnud endale selgeks teha ka spetsiifilisi detaile ning tunneme Euroopa Komisjoni seatud reegleid, mis koos teiste riikide kogemuste teadmiselega on aidanud sõnastada “tummisemaid” argumente. Küllalt palju on tulnud töötada läbi isiklike kontaktide ning ise info otsides, mis on olnud taktikana ministeeriumi jaoks üllatav, aga samas andnud häid tulemusi.

Muud huvikaitsetegevused

Aasta alguses saime koos Hedman Partners advokaadibürooga Siseministeeriumi tellimisel valmis vabatahtliku tegevuse õiguskeskkonna analüüsi ja näidislepingu vabatahtlikuga. Mõte oli pärast kümnet aastat viimasest pilguheidust vaadata, kas ja mida peaks kehtivas õiguses muutma. Olulisi takistusi me enam ei leidnudki, sest elu ja teadlikkus on edasi läinud, küll aga esineb palju segadust näiteks maksustamise poolel. Tegime riigile kümme soovitusi, millest paar olulisemat on ka juba töös. Analüüsi ja lepingunäidise leiab www.ngo.ee/uuringud.

Kevadel sai lõpuks kaante vahele vabaühenduste rahastamise juhendmaterjal, kus EMSL aitas Praxist ja Siseministeeriumi nõu ja jõuga kuidas jaksas. Head plaani edasiseks küll pole, kes ja kuidas juhendi põhimõtete ellujõudmise järele vaatab, ent EMSL püüab oma huvikaitsetegevuste raames rahastustingimustel ikka silma peal hoida. Meie eesmärk on riigipoolse rahastamise korrastamine viisil, et tehtaks sisulist ja vormilist vahet tegevus- ja projektitoetustel ning teenuseosutamise üleandmisel. Samuti, et rahastamine oleks läbipaistev, ligipääsetav ja mõistliku bürokraatiaga. Juhendi leiab

www.siseministeerium.ee/rahkon ja seda tasub igal vabaühendusel ajuti üle lugeda ning oma rahastajalt järgimist nõuda.

Vabaühenduste statistika ja registriandmete teemal läks aasta jälle suuremate muutusteta. Valitsuse lubadus registriandmeid rohkem tasuta kättesaadavaks teha lõppes kätelaiutusega, et lisaraha eelarvest saamata jäävate tulude katteks ei leita. Kogutava statistika korrastamise plaanides jäime natuke ka ise jänni – Justiitsministeerium kutsus kõik osalised lausa ühe laua taha ja puha, ent riigi, vabaühenduste ja uurijate huvid olid liiga erinevad. Plaanisime EMSLi poolt sügisel küll uue nägemuse välja pakkuda, ent siis sai jaks otsa ja aasta läbi. Nüüd pole vastavat lubadust enam ka uue valitsuse tegevuskavas, aga ega me asja sinnapaika jäta.

Edukamalt tegelesime aga Euroopa Komisjoni toel sotsiaalsete ettevõtete statistikaga, vaadates koos statistikaameti ning Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustikuga ühisprojektis, millised andmeid meil olemas on, mida nendega teha annaks ja mida andmete kogumisel muuta tuleks. 2014. aasta suveks saab projektile joon alla ning esimene ülevaade sektorist koos poliitikasoovitustega paberile.

Maksusoodustuste teema vaevaline kulg

Arutelu sellest, kes ja miks peaks saama vabakonnas, aga ka annetustelt maksusoodustusi, on kestnud pea sama kaua kui kord kehtinud ehk üle 20 aasta. Viimased kolm aastat on EMSL vedanud kogu süsteemi korrastamise vajadust, areng on aga olnud enam kui vaevaline. Panime toimunu ajateljale näitamaks, kui neetult kaua võib üks seadusemuudatus aega võtta.

- **September 2009:** EMSL saadab Rahandusministeeriumis töös olevale eelnõule hulga ettepanekuid, millelagi ei arvestata.
- **Detsember 2010:** Mitteametlik tööühm alustab EMSLi eestvõttel laiemat lahenduste otsimist
- **Juuni 2011:** EMSL kurdab Riigikogule, et soodustusi vähendatakse, kuulda ei võeta
- **Jaanuar 2012:** Mitteametlik tööühm lõpetab nii kokkulepete kui ka erimeelsustega
- **Märts 2012:** Regionaalminister saadab Rahandusministeeriumile tööühma 10 ettepanekut
- **Veebruar 2013:** Saadame murekirja õiguskantslerile: seadus on segane, rakendamine suvaline
- **Aprill 2013:** Rahandusministeerium saadab analüüsi ja kontseptsiooni valitsuskabinetile
- **Mai 2013:** Maksuamet teatab, et spordiklubide maksuauk stipendiumidelt on mitu miljonit
- **August 2013:** Jõustub esimene sisuline kohtulahend vabaühenduste kasuks tõlgendamaks heategevuslikkust
- **September 2013:** EMSL meenutas peaministrile, et otsustage ometi ära, pool aastat juba möödus. Maksuametil saab tegevusetusest villand ja kirjutab mitmele spordiklubile maksuotsuse
- **Oktoober 2013:** Valitsus saadab kultuuriministeeriumi vastuseisu tõttu kontseptsiooni tagasi
- **Detsember 2013:** Õiguskantsler vastas EMSLile, et segadust on küll, tõsiseid probleeme hea halduse ja põhiseadusega mitte
- **Jaanuar 2014:** Valitsuskabinet otsustab lõpuks süsteemi muuta
- **Aprill 2014:** Uus eelnõu on valmis

Tegusad ja võimekad vabaühendused

Soodsast tegevuskeskkonnast on vähe kasu, kui vabaühendustel napib oskusi ja suutlikkust neid võimalusi kasutada. Seepärast on tähtsaks osaks EMSLi tööst ka organisatsioonide nõustamine, koolitamine ning tööks vajaliku info levitamine.

Annetuste kogumise hea tava

Annetuste kogumine erasektorist – olgu siis ettevõtelt või üksikisikult – on omatu-
lu teenimise kõrval suurima kasvupotent-
siaaliga sissetulekuallikas Eesti vabaühenduste
jaoks. 2012. aastal deklareerisid vabaühendused
annetustena 16,5 miljonit eurot, ületades sellega
masu-eelsed näitajad; 2013. aasta püstitas uue re-
kordi, 17,3 miljonit eurot. Aasta lõpul läbi viidud
küsitlus näitas, et 85% Eesti elanikest on viimase
aasta jooksul heategevust harrastanud ning 90%
ütles end olevat valmis sel eesmärgil raha andma,
püsivaid annetajaid on aga ainult 12%.

EMSLi eelmiste aastate heategevus-teemalis-
test ettevõtmistest nagu koolitused ja käsiraamat
kasvas välja mõte annetuste kogumise hea tava
koostamisest, mis aitaks ühtlustada arusaamu,
millistele tingimustele peaks hea annetusi küsiv
organisatsioon vastama. Koostöös suuremate
annetuse koguvate organisatsioonidega koostasi-
megi 11 punktist koosneva tava mustandi, mille
lõppversioon valmis 2014. aasta alguses (www.ngo.ee/annetamine). Uuel aastal hakkame kutsum
a organisatsioone hea tavaga liituma ning viime
läbi selleteemalisi koolitusi.

“Olgu, Loomakaitse Selts vingerdas nüüd end ikka kuidagi välja, et annetusi ei ole palgarahaks kasu-
tatud ning juhataste töö eest neil keegi tasu ei saa, aga ikkagi – mingeid palkasid seal seltsis igatahes
makstakse ja annetusi koguvad nad ka, järelikult kahtlane värk. Seega pane parem oma rahakott
heaga taskusse tagasi! Kui sa kusagil mujal raha välja käid – poes, sööklas, juuksuris, arveid tasudes
-, siis sellest ju ometi kellegi töötasusid ei maksta. Ja sina ju oma töö eest samuti palka ei saa. Miks
siis järsku need MTÜ-inimesed on hakanud ennast nii eriliseks pidama, et ei olegi kõik valmis ilma
rahata töötama?”

Urmo Kübar „Neli põhjust, miks mitte annetada heategevusorganisatsioonidele“, Postimees, 14.12.2013

Tulevikugrupp

Märtsis sai hoo sisse EMSLis juba mõnda
aega küpsenud plaan püüda koostöös
partnerorganisatsioonidega ning tugi-
nedes statistikale, uuringutele ja muudele ma-
terjalidele mõtestada lahti vabaühenduste tööd
mõjutavaid olulisi muutuseid ühiskonnas ning
pakkuda soovitusi, kuidas nende muutustega toi-
me tulla.

Koos Praxisega valmis juuniks raport muu-
tustest, millega vabaühendustel tuleb arvestada
oma rahastamisallikate plaanimisel. Novembris
lisandus raport infoühiskonna muutuste võima-
likult hästi ära kasutamisest. Raportid leiab www.ngo.ee/tulevikugrupp.

Esimeste katsetustega kujunes välja raportide
struktuur ja loksus paika nende koostamise prot-

Seekordne vabakonna suvekoolis osalenud tegelesid lõviosa ajast oma organisatsioonis lahendamist vajavate küsimustega, saades selleks abi nii kutsutud ekspertidelt kui ka teistelt osajatel.

sess. Raportid on tööriistadeks vabaihendustele oma tulevikuaruteludel, et paremini läbi mõelda arenguvajadusi. Mitmed organisatsioonid on öelnud, et kavatsevad soovitusi oma tegevusplaanide koostamisel kasutada. Neljale organisatsioonile pakume selleks 2014. aastal ka nõustamist.

Arenguprogramm

Arenguprogrammis osalevatel vabaihendustel aitasime jätkuvalt analüüsida oma vajadusi, koostada nende lahendamiseks tegevuskava ja leida vajadusel partnereid, kes organisatsiooni arengule, võimekuse kasvule ning paremate tulemuste ja suurema mõju saavutamisele kaasa saaksid aidata.

Lisaks 2012. aastal alustanud 15 organisatsioonile ühines lõppeval aastal arenguprogrammiga kümme eesti- ja viis venekeelset vabaihendust. Nendega töötame 2014. aasta lõpuni ning uusi organisatsioone vahepeal enam juurde ei võta. Põhjalikuma ülevaate programmist ja osalejatest saab www.ngo.ee/arenguprogramm.

80% programmis osalejatest on teinud läbi märkimisväärse arengu. Arenguvajadused on see-

Oluliseks mõttekohaks on meie jaoks, kuidas raportites antud soovitude levikule kaasa aidata, et selle küllaltki aja- ja rahamahuka töö tulemused jõuaksid enamate organisatsioonideni kui vaid raportite aruteludel osalejad, ja leiaksid ka rakendust.

juures väga erinevad: mõned on hakanud esmakordselt plaanima eelarvet ning mõelnud läbi strateegia ja tegevuskavad, teised muutnud struktuuri, leidnud täpsemaid indikaatoreid oma tegevuste tulemuste mõõtmiseks, täpsustanud sõnumeid ja kommunikatsioonikanaleid, tegeleenud juhtatuse arendamisega jne. Tagasiside põhjal on 90% osajatest programmiga rahul.

Oluliseks uuenduseks oligi lõppeval aastal venekeelsete vabaihenduste kaasamine, mida oleme ka varem proovinud paari erineva mentorprogrammi näol. Peame esimeseks rõõmustavaks tulemuseks, et kaasa löövad venekeelsed organisatsioonid on hakanud julgema osalema ühisseminaridel programmi eestikeelsete osajatega.

Koolitused

EMSLi koolitustegevused teenivad kaht eesmärki: ühest küljest soovime nendega levitada mõtteviisi, kogemusi ja teadmisi-oskusi, mida peame vabaihenduste ja nende partnerite töös oluliseks; teisalt on koolituste müük liikmemaksude ja annetuste kõrval meie peamine omatulu teenimise allikas. Koolitused ei ole EMSLi põhitegevuseks, vaid pigem muude tegevuste n-ö kõrvalprodukt, st teeme neid teemadel, millega ka muidu töötame. 2013. aastal vaatasimegi üle ja värskendasime meie pakutavate koolitusteemade loetelu, sellega saab tutvuda www.ngo.ee/koolitus.

Meilt telliti kokku 34 koolitust või ettekan- net, kokku 101 tunni ulatuses, umbes võrdselt vaba- ja ametkonnale. Peamisteks teemadeks ametnikele oli kaasamine, vabaihenduste puhul töö oma võrgustike, liikmete ja kogukondadega. Teenisime sellega 12 053 eurot, mõned tuhanded vähem kui eelmisel, kuid pisut rohkem kui üle-eelmisel aastal. Hinnanguna oma koolituste-

gevustele hakkasime süsteemselt koguma ka tellijate tagasisidet, kellest 97% hindas meie pakutut heaks ja oma ootustele vastavaks.

EMSLi enda korraldatavad koolitused piirduvad juba mitmendat aastat kevad- ja suvekooliga. Nende edukuse näitajatenä vaatasime koolitust endale kasulikuks ja praktilisi teadmisi andnuks hinnanud osajate arvu (mitte lihtsalt osakaalu).

Kaasamis-teemalist kevadkooli ametnikele ja vabaihendustele viisime läbi koos Riigikantselei ja Praxisega, teemaks olid kaasamise lõpuleviimine: erimeelsuste lahendamine ja otsusele jõudmine, osajatele tagasiside andmine ning kaasamise hindamine. Ehkki kõik osalejad kinnitasid tagasisides, et said oma töö jaoks vajalikke teadmisi, jäime korraldajatena ise endiga rahulolematuks: kevadkool oli varasematega võrreldes passiivsem ja igavam, väiksem oli ka osajate hulk (46) ning seetõttu ilmselt ka mõju.

Ka suvekooli osajate hulk jäi eesmärgiks

seatust 140st väiksemaks (106), kuid suvekooli tervikuna loeme siiski õnnestumiseks. Teemaks olid muutused, mida vabaihendused oma tööga loovad – kuidas neid muutusi saavutada, mõõta ja kommu­ni­keerida. Ehitasime programmi üles nii, et lõviosa ajast tegelesid osalejad oma organisatsioonis lahendamist vajavate küsimustega, saades selleks abi nii kutsutud ekspertidelt kui ka teistelt osajatelt. Tehtud tööd hindas oma organisatsioonile kasulikuks 97% osalenutest, seega usume, et aitasime umbes sajalt Eesti vabaihendusel saada neis küsimustes paremaks.

Saamaks selgemat kinnitust oma mõjust, kü-

sisime osalenutelt pool aastat hiljem, kas ja mil­liseid muutuseid nad suvekooli tulemusena on oma organisatsioonis sisse viinud. Vastuseid tuli kokku vaid kaheksa ja neist osa ütles, et mõtlevad nüüd oma tegevusi plaanides rohkem sellele, mil­list mõju need omavad. Osa aga tunnistas, et pole jõudnud igapäevatoimetuste kõrvalt suvekoolist saadud ideid ellu viia. Ilmselt on selline “järel­kontroll” vabaihendustele ka seni harjumatu ning meie ülesanne on aidata kaasa teadvustamisele, et koolitustest on kasu esmajoonel ikka siis, kui sealt saadud innustust ja uusi teadmisi-oskusi ka tead­likult kasutama hakatakse.

Teavitatus

Hea Kodaniku infovõravas www.ngo.ee käis aasta jooksul 289 224 inimest, ligi 2/3 neist seejuures Tallinnast. Kolmandik jõudis meile Google otsingumootori abil, kuuendik otse omast tarkusest. Meie endi tegevusest sõltavana jõuab kuuendik kodulehele kodanikuühiskonna nädalikirjas ja kümnendik Hea Kodaniku Face­booki-lehele postitatud linkide (peamiselt meie endi koostatud originaalmaterjalid) kaudu.

Otsingusõnad, millega meieni jõutakse, on endiselt enim seotud praktiliste küsimustega vabaihenduste tegevuses: MTÜ asutamine, seltsing, juhatuse liikme tagasikutsumine, raamatupidamine (aga ka näiteks EMSL ja kodanikuühiskond).

EMSLi infokanalite kasutatavus on siiski lan-

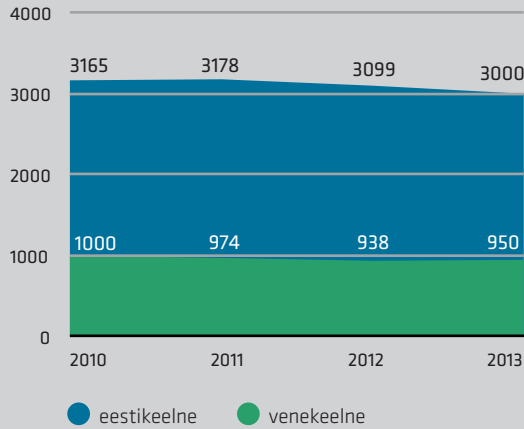
gustrendis: väheneb nii www.ngo.ee külastatavus kui ka infolisti aadresside hulk. Ilmselt on selle põhju­seks teiste võimalike infoallikate rohkus. Samas ole­me aasta-aastalt rohkem “pildis” teistes ja suurema levikuga infokanalites, 2013. aastal eelkõige seoses Rahvakogu, Arvamusfestivali ja hea valimistavaga.

Hea Kodaniku ajakirja andsime välja tavapä­rased kolm numbrit, teemadeks vähemused, vabaihenduste mõju ning sport ja tervis. Ajakiri on jätkuvalt esimene, mis lükkub edasi, kui muud te­gevused rohkem tähelepanu nõuavad, seega ei õn­nestunud ka sel aastal lahti saada hilinemise prob­leemist. Ka jäi endiselt ellu viimata plaan hakata ajakirja müüma sotsiaalselt vastutustundlike ette­võtete reklaami ja sellega osa kulutusi tasa teenida.

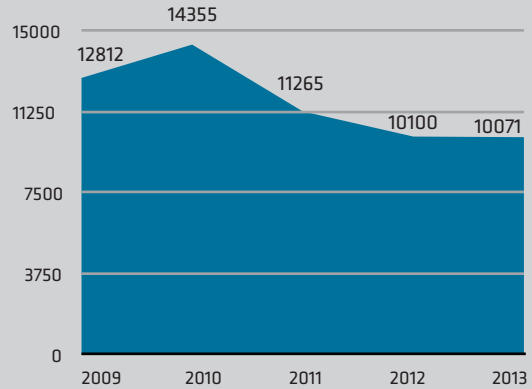

EMSLi aastaplaanid pannakse paika nõukogu ja tegevmeeskonna igasuvisel ühisel nõupidamisel, mis viimastel aastatel toimunud enamasti Käsmus. Pildile on esiplaanil jäänud nõukogu liige Margus Rink, taamal vaatab kaugusse liikmetegevuste eest vastutav Martin Meitern.

EMSL-i infolisti kuulujate hulk (31. detsembri seisuga):

Hea Kodaniku infoväraava www.ngo.ee külästusi keskmiselt kuu kohta:

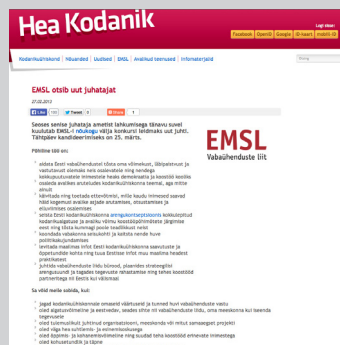
Külästuste hulk kuude kaupa võib oluliselt kõikuda. Viimase viie aasta vaiksaim kuu oli juuli 2012 (4595), kõige aktiivsem märts 2010 (21 067). Eelmise aasta tegusamatel kuudel käidi Hea Kodaniku infoväraavas üle 11 000, juulis napilt üle 5000 korra.

Aasta loetuimad lood infoväraavas:

1. Urmo Kübar “Neli põhjust, miks mitte annetada heategevusorganisatsioonidele”, 13. detsember <http://ngo.ee/ngo/8/article/6815> (üle 1300 vaatamise). Postimees Online'i jaoks kirjutatud irooniline vastus laialt levivatele eksi- arvamustele annetamise kohta.

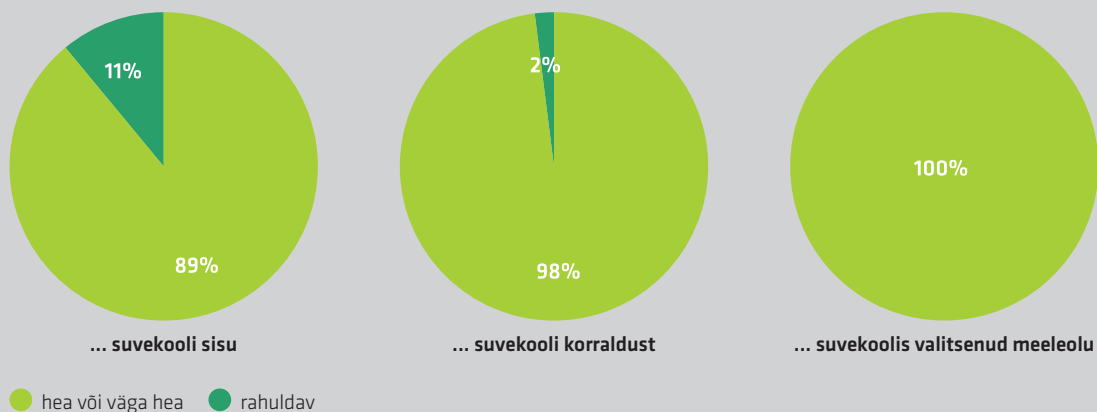
2. “EMSL otsib uut juhatajat”, 27. veebruar <http://www.ngo.ee/ngo/8/article/5096> (üle 800 vaatamise). EMSLi uue juhataja otsimise konkursi teade oli ühtlasi enim edasi jagatud postitus Hea Kodaniku Facebooki lehel – 21 jagamisega nägi seda 4872 inimest ehk kolm korda rohkem kui meie enda Facebooki-lehe jälgijaid.

3. Urmo Kübar “Ei tule seda noort ja tugevat meest”, 14. august <http://ngo.ee/ngo/8/article/6014> (üle 500 vaatamise). Paide arvamusfestivali eel kirjutasid EMSLi inimesed kahe nädala jooksul iga päev Rahvusringhäälingu portaali kodanikuühiskonna-teemalisi kolumneid. See lugu rääkis naivsest lootusest endaga parema tuleviku kaasa toova juhi järele, leides, et tugevas kodanikuühiskonnas peab igapäevselt selline liider olema.

Kuidas hindasid vabakonna suvekoolis osalenud ...

Mida kasulikku suvekoolist saadi?

97% - ideid, mida kavatakse oma töös rakendada
 86% - uusi tööalaselt huvitavaid ja kasulikke kontakte
 75% - ideid, mida kasutada enda korraldatavatel koolitustel või üritustel

„Need suvekoolid on omaette kaubamärk. Alati midagi uut, samas omad kindlad asjad tundud headuses! Sain korda ajada palju asju, mida muidu oleks võtnud mitu nädalat.“

Suvekooli tagasisideküsitlusest

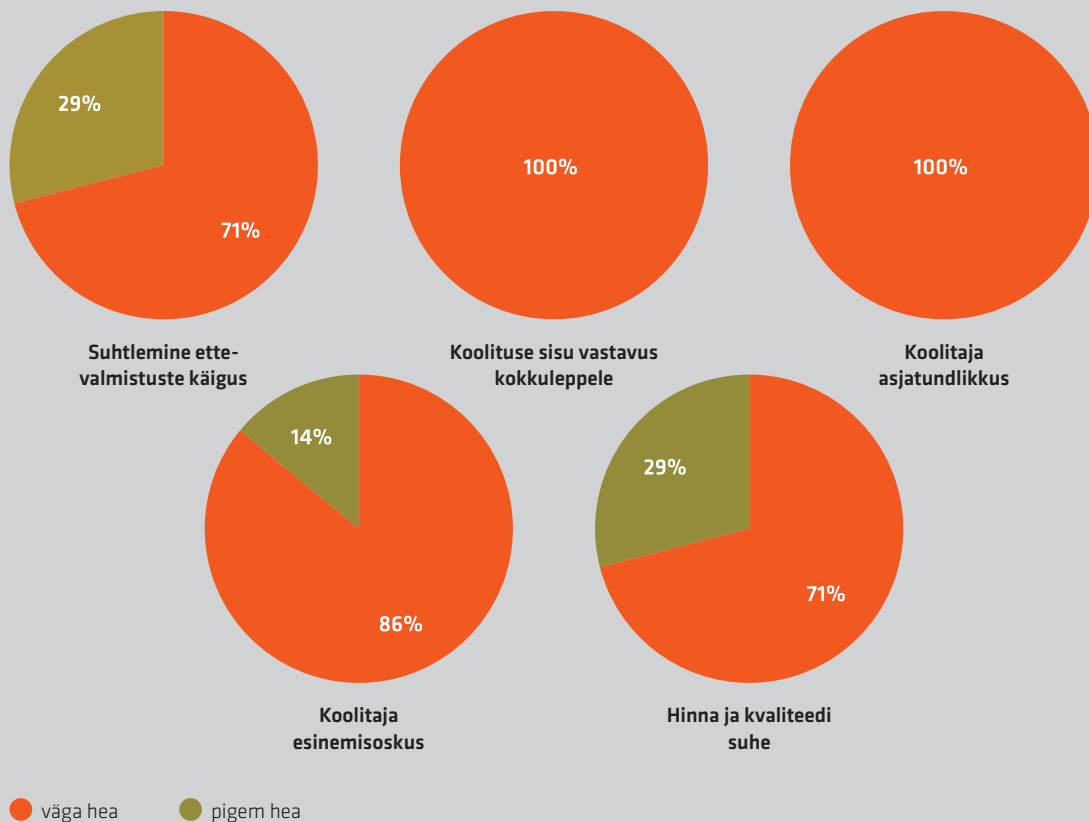
Loe põhjalikumalt <http://ngo.ee/ngo/8/article/6151>

28 lühemat või pikemat koolitust ...

... telliti meilt 2013. aastal, kokku seisime auditooriumi ees 101,5 tundi ehk 8-tunnistesse tööpäevadesse ümber arvutuna kaks ja pool nädalat. Teenisime sellega 12 053 eurot.

Populaarsemad koolitusteemad olid: vabaühenduste kaasamine, võrgustikutöö, liikmete ja kogukondade kaasamine ja annetuste kogumine.

Tellijate tagasiside:

Mida toob 2014?

EMSL läheb edasi 2013. aastal kinnitatud strateegiaga. Jätkame paljude varem alustatud tegevustega – teeme edasi seda, mis meil hästi välja tuleb, mõnel juhul vaatame kuidas saaks teha paremini ja rohkem ning venima jäänud asjad proovime lõpetada. Ent nagu ikka, proovime ka uusi asju.

Olulisemate eesmärkidena paneme eelmistest aastatest rohkem jõudu hea kodaniku kasvulava ehitamisse. Töötame edasi kogukonnapraktikaga, et võimalus koolitundide raames vabauhenduse tööd lähemalt uurida ja selles ka vabatahtlikuna osaleda oleks enamatel abiturientidel. Teeme koostööd ka teiste vabauhendustega, et sarnaseid kodanikuhariduse programme oleks rohkem ja need oleksid mõjuksamad.

Vabauhenduste võimekuse kasvatamiseks

valmistame ette strateegilise filantroopia fondi, mis erasektori mikroannetusi kogudes aitaks toetada ühiskondliku mõjuga algatusi.

Oluliseks ülesandeks on ka osaleda kodanikuühiskonna arengukava koostamises ja valmistada Riigikogu valimisteks, sest vabauhenduste lähemate aastate tegevuskeskkond sõltub paljuski sellest, kui ambitsioonikas saab valitsuse uus arengukava või kui oluliseks peavad kodanikuühiskonna arengu toetamist parlamenti valitavad erakonnad.

	Tegevus	Eesmärk aasta lõpuks	Mida ja kuidas hindame	Plaanitud tulemus
Hea kodaniku kasvulava	Kogukonnapraktika	Hinnata katseprojekti tulemusi, arendada metoodikat ning laiendada programmi uutesse koolidesse	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osalejad hindavad saadud kogemuse heaks ja programmi kasulikuks 2. Katseprojektist saadud tagasiside põhjal on täiendatud metoodikat, juhendeid 3. Kogukonnapraktikaga liitunud uute koolide arv 	Jah Jah 3
	Kodanikuhariduse võrgustik	Koostöös teiste vabauhendustega aidata kaasa kodanikuhariduse kvaliteedi paranemisele	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kodanikuhariduse andmebaas on täienenenud meetodite ja õppematerjalidega 2. Andmebaasi külastatavus kasvab 3. Toimib vabauhenduste koalitsioon mitteformaalsete KH programmide tugevdamiseks 	Jah Jah
	Arvamusfestival	Osaleda festivali korraldamises ning tuua aruteludesse kodanikuühiskonna arengut ja vabauhendusi puudutavaid teemasid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arvamusfestival on avalikkuses hästi vastu võetud ning korraldajate hinnangul korda läinud 2. Vabauhendused osalevad festivalil ning räägivad kaasa neid puudutavatel teemadel 	Jah Jah
Osalemist ja tegutsemist toetav keskkond	Huvikaitse	Hoida silm peal õigusloomel ja sekkuda, kui see on vajalik kodanikualgatuseks parema keskkonna loomiseks	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eelnõude infosüsteemi pidev jälgimine, vajadusel arvamusi koondatud ja sekkutud 2. Vabauhenduste ettepanekutega on olulises osas arvestatud, rahastamistingimuste puhul juhendamaterjal järgitud 	Jah Jah
	Tulumaksuseaduse § 11	Osaleda muutmiseel-nõude koostamises ja saada parem korraldus maksusoodustusele ja annetamise edendamisele	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eelnõu on konsulteeritud vabauhendustega ja panustatud oma ekspertiisiga 2. Vabauhenduste ettepanekutega on olulises osas arvestatud 	Jah Jah
	Vabatahtliku tegevuse õiguslik regulatsioon	Rääkida õigusliku regulatsiooni muudatustepanekud läbi teiste ministriteeriumidega	<ol style="list-style-type: none"> 1. Muudatustepanekutega arvestamise võimalused on ministriteeriumitega läbi räägitud, edasine tegevuskava paigas 	Jah

	Tegevus	Eesmärk aasta lõpuks	Mida ja kuidas hindame	Plaanitud tulemus
	Kodanikuühiskonna arengukava	Osaleda arengukava koostamises, et valdkondlik arengukava tegeleks oluliste probleemidega ja saaks mõjus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arengukava on vabaühendustega konsulteeritud ja panustatud oma ekspertiisiga 2. Arengukava rakendusplaan on meie hinnangul tõhus eesmärkide elluviimiseks 	Jah Jah
	Euroliidu 2014-2020 eelarveperiood	Osaleda siseriiklikus vahendite plaanimises ja järelevalvesüsteemi kujundamises	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vabaühenduste rahastustingimused on eelmisest perioodist mõistlikumad ja arvestavad rahastamise juhendmaterjaliga 2. Vabaühendused on kaasatud toetuste kasutamise järelevalvesse 	Jah Jah
	Statistika ja andmed	Osaleda JMi tööühmas, mis tegeleb registriandmete ülevaatamise ja kaasajastamisega, EMTAKi täpsustamise ja andmete avalikustamisega.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ideed on vabaühendustega konsulteeritud ja panustatud oma ekspertiisiga 2. On koostatud tegevuskava eesmärkide saavutamiseks kõigil kolmel suunal 3. Sotsiaalsete ettevõtete statistikale eraldi on välja töötatud metodoloogia ja poliitika-soovitused (EL projekt) 	Jah Jah Jah
	EKAKi põhimõtted	Toetada EKAK-i põhimõtete järgimist	<ol style="list-style-type: none"> 1. EKAK-i järelevalve tööühm Ühiskomisjoni juures töötab 2. Riigikogus on toimunud kodanikuühiskonna arengu kui riiklikult olulise küsimuse arutelu 	Jah Jah
	Valimiste valvurid	Levitada hea valimistava põhimõtteid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hea valimistava rikkumistele on tähelepanu juhitud 2. Vabaühendused on panustanud valimiste sisulisse debatti oma küsimuste ja analüüsiga 	Jah Jah
	Riigikogu valimised	Koondada vabaühenduste ettepanekud valitsuse tegevusprogrammi ning tutvustada neid valimistel osalevatele erakondadele	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sõnastatud on ettepanekud kodanikuühiskonna arenguks paremate tingimuste loomiseks järgmisel valitsusperioodil 2. Ettepanekud leiavad kajastamist valimisprogrammides 	Jah Jah
Vabaühenduste oskus osaleda ja mõjusalt tegutseda	Aasta tegijad	Tunnustada ja levitada kodanikuühiskonna paremaid praktikaid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aasta tegijad on selgitatud ning tunnustamisüritus läbi viidud 2. Meedia on kajastanud tunnustatavaid ja tutvustanud nende tegevusi 	Jah >5
	Round-it-up	Valmistada ette fondi asutamine, mis toetaks erasektori mikroannetustega ühiskondliku mõjuga algatusi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Äriühingute koalitsioon on moodustatud ja koalitsiooniosalejad motiveeritud fondi loomiseks 2. Fondi tööpõhimõtted on kirjeldatud ja koalitsioonis heaks kiidetud 3. Olemas on edasine tegevus- ja teavitusplaan fondi käivitamiseks 	Jah Jah Jah
	Vabaühenduste arenguprogramm	30 ühendusel on kaardistatud arenguvajadused ning toimiv tegevusplaan nende lahendamiseks	<ol style="list-style-type: none"> 1. Programmis osalevate ja tegevuskava vähemalt 80% ulatuses täitvate organisatsioonide arv 2. Osalejad hindavad programmi oma organisatsiooni arengule kasulikuks 3. Programmi kogemuse põhjal on antud välja käsiraamat Hea Kodaniku tööriistade sarjas 	30 80% Jah
	Vabakonna tuleviku-grupp	Tuvastada ja tutvustada ühenduste tegevust mõjutavaid trende ning aidata ühendustel muutustega kohaneda	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vabaühenduste arv, keda on nõustatud tegutsemissoovituste kasutuselevõtuks 2. Koostatud ja levitatud on uusi arengutrende analüüsivat ja ühendustele soovitusi pakkuvat raportit 3. Tulevikugrupi aruteludel osalenud ühenduste arv 	9 2 80
	Annetuste kogumise hea tava	Levitada head tava, tõstmaks annetuste kogumise tegelevate ühenduste usaldusväärset ja annetamise populaarsust	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tava järgimist kinnitanud annetusi koguvate vabaühenduste arv 2. Annetuskeskkonnad, mis jagavad head tava ning eeldavad selle järgimist nende keskkonna kasutajatelt 	50 3

	Tegevus	Eesmärk aasta lõpuks	Mida ja kuidas hindame	Plaanitud tulemus
	USAID indeks	Analüüsida Eesti vabaühenduste elujõulisuse arengut	1. Indeksi Eesti raport on õigeaegselt koostatud ja selle tulemused avaldatud	Jah
	Kevadkool	Suurendada ametnike ja vabaühenduste huvi ja oskuseid kaasmiseks	1. Kevadkooli korraldamiseks on leitud värske ning kõigile osalistele sobiv formaat 2. Kevadkooli oma töös kasulikuks hinnanud osalejaid	Jah 80
	Suvekool	Suurendada vabaühenduste huvi ja oskuseid oma tegevuse parandamiseks	1. Suvekooli oma töös kasulikuks hinnanud osalejaid 2. Suvekooli korraldamine jätkub võrgustikuna	80 Jah
	Tellimuskoolitused	Teenida kvaliteetseid koolitusi pakkudes EMSL-ile omatulu	1. Tellimuskoolituste ja -töödega teenitud tulu 2. Koolituse tellijad on EMSL-i koolituse kvaliteediga rahul	15000 90%
Toetav võrgustik	Hea Kodanik	Anda välja kvaliteetse sisuga ajakirja, mis teenib osa oma kuludest ise tasa	1. Hilinemisteta ilmunud ajakirjanumbrite arv 2. Ajakiri teenib osa oma kuludest tasa sotsiaalselt vastutustundliku reklaami müümise või toetajate abiga	4 Jah
	Hea Kodaniku infokanalid	Koguda, toimetada ja levitada vabaühenduste tööks olulist infot	1. Ilmunud uudiskirjade arv 2. ngo.ee on saanud värskema ilme ning kasvab külastajate arv	44
	Venekeelne inforuum	Koguda, toimetada ja levitada kodanikuühiskonna alast infot vene keeles	1. Ilmunud venekeelsete uudiskirjade arv 2. Venekeelsetes koolides on räägitud kodanikuühiskonnast vähemalt kümnel korral	44 10
	Liikmetegevused	Mõlema poole ootustele vastav koostöö ja suhtlemine liikmete ja EMSL-i vahel	1. EMSL pakub oma liikmetele kvaliteetset nõustamist, kaasates selleks partnereid 2. Läbi viidud ja analüüsitud liikmekohtumisi 3. Liikmemaksu tasunud liikmete hulk 4. Meie endi poolt õnnestunuks hinnatud liikmeklubide arv	Jah 50 100% 7

FINANTS-

ARUANNE

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012	Lisa nr
Varad			
Käibevara			
Raha	79 531	93 414	2
Nõuded ja ettemaksud	14 711	23 720	3
Kokku käibevara	94 242	117 134	
Põhivara			
Materiaalne põhivara	2 966	2 314	4
Kokku põhivara	2 966	2 314	
Kokku varad	97 208	119 448	
Kohustused ja netovara			
Kohustused			
Lühiajalised kohustused			
Võlad ja ettemaksud	15 317	15 555	6
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	24 100	35 168	7
Kokku lühiajalised kohustused	39 417	50 723	
Kokku kohustused	39 417	50 723	
Netovara			
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	68 725	76 590	
Aruandeaasta tulem	-10 934	-7 865	
Kokku netovara	57 791	68 725	
Kokku kohustused ja netovara	97 208	119 448	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2013	2012	Lisa nr
Tulud			
Liikmetelt saadud tasud	10 095	6 079	
Annetused ja toetused	257 196	154 630	7
Tulu ettevõtlusest	3 750	0	
Muud tulud	15 228	20 339	8
Kokku tulud	286 269	181 048	
Kulud			
Mitmesugused tegevuskulud	-153 474	-57 578	9
Tööjõukulud	-141 997	-129 490	10
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-1 744	-1 553	4
Muud kulud	0	-586	
Kokku kulud	-297 215	-189 207	
Põhitegevuse tulem	-10 946	-8 159	
Muud finantstulud ja -kulud	12	294	
Aruandeaasta tulem	-10 934	-7 865	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2013	2012	Lisa nr
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem	-10 946	-8 159	
Korrigeerimised			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	1 744	1 553	4
Kokku korrigeerimised	1 744	1 553	
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	9 009	-7 382	3
Põhitegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	-11 306	-8 137	6, 7
Kokku rahavood põhitegevusest	-11 499	-22 125	
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-2 396	-994	4
Laekunud intressid	12	294	
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-2 384	-700	
Kokku rahavood	-13 883	-22 825	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	93 414	116 239	
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-13 883	-22 825	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	79 531	93 414	

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

	Kokku netovara	
	Akumuleeritud tulem	
31.12.2011	76 590	76 590
Aruandeaasta tulem	-7 865	-7 865
31.12.2012	68 725	68 725
Aruandeaasta tulem	-10 934	-10 934
31.12.2013	57 791	57 791

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud vastavalt Eesti heale raamatupidamistavale ja kasutades soetusmaksumuse meetodit. Hea raamatupidamistava põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid.

Finantsvarad

Finantsvaraks loetakse raha, lühiajalisi finantsinvesteeringuid, nõudeid ostjate vastu ja muid lühi- ja pikaajalisi nõudeid. Finantsvara ja –kohustused võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või –kohustuse eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või –kohustusega otseselt seotud tehingukulutusi.

Finantsvara eemaldatakse bilansist siis, kui ettevõtte kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolale üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest. Finantsvara oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt tehingupäeval st päeval, mil ettevõtte saab ostetud finantsvara omanikuks või kaotab omandiõiguse müüdüd finantsvara üle.

Raha

Raha ning raha ekvivalentidena kajastatakse raha kassas ja pangas, nõudmiseni hoiuseid, lühiajalisi (alla 3 kuulise lunastustähtajaga) pangadeposiite ja rahaturufondi osakuid, millel puudub oluline turuväärtuse muutuse risk. Rahavoogude aruandes kajastatakse rahavoogusid äritegevusest kaudsel meetodil. Investeerimis- ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse otsemeetodil.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustused

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval kehtinud Euroopa Keskpannga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused seisuga 31. detsember 2013 on ümber hinnatud eurodesse bilansipäeval kehtinud Euroopa Keskpannga valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on kasumiaruandes kajastatud perioodi tulu ja kuluna.

Nõuded ja ettemaksud

Nõudeid ostjate vastu kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses. Ostjatelt laekumata arved on bilansis hinnatud tõenäoliselt laekuvatest summadest lähtudes. Seejuures hinnatakse iga kliendi laekumata arveid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on kajastatud müüdüd toodangu kulus. Ostjatelt laekumata arved, mille maksetähtaeg on ületatud rohkem kui 180 päeva võrra, on kantud kuludesse täies ulatuses. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumisi kajastatakse ebatõenäoliste nõuete kulu vähenemisena.

Materiaalne ja immateriaalne põhivara

Olulisuse printsiibist lähtudes kajastatakse põhivarana need varaobjektid, mille soetusmaksumus ületab 640 eurot ja mille kasulik eluiga on üle ühe aasta. Madalama soetusmaksumusega või lühema kasuliku elueaga varaobjektid kantakse kasutusse võtmisel kuluks ning nende üle peetakse arvestust bilansiväliselt. Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest olulistest komponentidest, mille on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrates neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt komponentide kasulikule elueale. Materiaalne põhivara võetakse arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnas ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Edaspidi kajastatakse materiaalsel põhivara bilansis selle soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuleeritud kulum ja vara väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Materiaalsele põhivarale määratud amortisatsiooninormid vaadatakse üle, kui on ilmnenu asjaolusid, mis võivad oluliselt muuta põhivara või põhivaragrupi kasulikku eluiga. Hinnangute muutuste mõju kajastub aruandeperioodis ja järgnevates perioodides. Kui vara lõppväärtus ületab tema bilansilist jääkmaksumust, lõpetatakse vara amortiseerimine; amortiseerimist alustatakse uuesti hetkest, mil vara lõppväärtus on langenud alla tema bilansilise jääkmaksumuse.

Kui materiaalse põhivara objektile on tehtud selliseid kulutusi, mis vastavad materiaalse põhivara mõistele, siis need kulutused lisatakse põhivara objekti soetusmaksumusele. Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused kajastatakse aruandeperioodi kuludes.

Kui materiaalse põhivara objektile vahetatakse välja mõni oluline komponent, lisatakse uue komponendi soetusmaksumus objekti soetusmaksumusele, eeldusel, et see vastab materiaalse põhivara mõistele. Asendatav komponent kantakse bilansist maha. Kui asendatava komponendi soetusmaksumus ei ole teada, hinnatakse maha kantavat maksumust lähtudes asendamise hetke soetusmaksumusest, arvestades maha hinnangulise kulumi.

Põhivara arvelevõtmise alampiir 640 eurot

Kasulik eluiga põhivara gruppide lõikes (aastates)

Põhivara grupi nimi	Kasulik eluiga
Muu materiaalne põhivara	5

Rendid

Kapitalirendiks loetakse rendisuhet, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule.

Ülejäänud rendilepinguid käsitletakse kasutusrendina. Kasutusrendi maksed kajastatakse rentniku aruandes rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

Finantskohustused

Finantskohustusteks loetakse tarnijatele tasumata arveid, viitvõlgasid ja muid lühi- ja pikaajalisi võlakohustusi.

Finantsvara ja –kohustused võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või –kohustuse eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või –kohustusega otseselt seotud tehingukulutusi.

Finantskohustused kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses.

Finantskohustus eemaldatakse bilansist siis, kui see on rahuldatud, lõpetatud või aegunud.

Annetused ja toetused

Tegevuse sihtfinantseerimine, kajastatakse tuluna siis, kui sihtfinantseerimine muutub sissenõutavaks ning sihtfinantseerimisega seotud võimalikud tingimused on täidetud. Saadud sihtfinantseerimine, mille puhul tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud, kajastatakse bilansis kohustusena. Sihtfinantseerimine võetakse arvele saadud või saadava vara õiglasel väärtuses.

Mitterahalise toetusena saadud vara võetakse bilansis arvele tema õiglasel väärtuses. Tekkiv kohustus kantakse tuludesse vara järelejäänud kasuliku eluea jooksul.

Liikmemaksud ja annetused kajastatakse tekkepõhiselt. Mittesihotstarbelised toetused ja annetused kajastatakse tuluna laekumise hetkel.

Tulud

EMSLi tulemiaruanne on koostatud Raamatupidamise seaduse lisas 2 toodud kasumiaruande skeemi nr 1 alusel.

Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui olulised omandiga seonduvad riskid ja hüved on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulutusi on võimalik usaldusväärselt mõõta.

Tulu teenuste müügist kajastatakse lähtudes valmidusastme meetodist, teenuse osutamisest saadavad tulud ja kasum kajastatakse proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamisega kaasnevad kulutused.

Intressimaksud kajastatakse lähtudes vara sisemisest intressimäärast.

Bilansipäevajärgsed sündmused

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised varade ja kohustuste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmnesid bilansi kuupäeva, 31. detsembri 2013 ja aruande koostamise kuupäeva vahemikul, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega. Bilansipäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustuste hindamisel arvesse võetud, kuid mis oluliselt mõjutavad järgmise majandusaasta tulemust, on avalikustatud aastaaruande lisades.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2013	31.12.2012
Arvelduskontod	79 531	53 414
Tähtajalised hoiused	0	40 000
Kokku raha	79 531	93 414

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2013	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi		
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta
Nõuded ostjate vastu	3 148	3 148	0	0
Muud nõuded	1 910	1 910	0	0
Nõuded rahastajate vastu	4 250	4 250	0	0
Nõuded edasiesitamisele	5 403	5 403	0	0
Kokku nõuded ja ettemaksed	14 711	14 711	0	0
	31.12.2012	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi		
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta
Nõuded ostjate vastu	7 254	7 254	0	0
Muud nõuded	2 556	2 556	0	0
Ettemaksed	10 144	10 144	0	0
Nõuded rahastajate vastu	3 766	3 766	0	0
Kokku nõuded ja ettemaksed	23 720	23 720	0	0

Lisa 4 Materiaalne põhivara

(eurodes)

	Muu materiaalne põhivara	Kokku
31.12.2011		
Soetusmaksumus	7 470	7 470
Akumuleeritud kulum	-4 597	-4 597
Jääkmaksumus	2 873	2 873
Ostud ja parendused	994	994
Muud ostud ja parendused	994	994
Amortisatsioonikulu	-1 553	-1 553
31.12.2012		
Soetusmaksumus	7 064	7 064
Akumuleeritud kulum	-4 750	-4 750
Jääkmaksumus	2 314	2 314
Ostud ja parendused	2 396	2 396
Amortisatsioonikulu	-1 744	-1 744
31.12.2013		
Soetusmaksumus	6 402	6 402
Akumuleeritud kulum	-3 436	-3 436
Jääkmaksumus	2 966	2 966

Lisa 5 Kasutusrent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2013	2012
Kasutusrendikulu	8 200	4 900
Järgmiste perioodide kasutusrendikulu mittekatkestatavatest lepingutest		
	31.12.2013	31.12.2012
12 kuu jooksul	7 200	4 900

Lisa kajastab kontoriruumide üürikulusid OÜ-lt Telliskivi Maja, millest on lahutatud allüürnikele esitatud või eeldatavasti esitatavad kulude katmise nõuded.

Lisa 6 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2013	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi		
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta
Võlad tarnijatele	2 168	2 168	0	0
Võlad töövõtjatele	4 100	4 100	0	0
Maksuvõlad	5 979	5 979	0	0
Saadud ettemaksed	3 070	3 070	0	0
Kokku võlad ja ettemaksed	15 317	15 317	0	0

	31.12.2012	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi		
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta
Võlad tarnijatele	1 468	1 468	0	0
Võlad töövõtjatele	3 487	3 487	0	0
Saadud ettemaksed	10 600	10 600	0	0
Kokku võlad ja ettemaksed	15 555	15 555	0	0

Lisa 7 Sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused

(eurodes)

Varad bruto soetusmaksumuses

	31.12.2011	Saadud	Tagastatud	Tulu	31.12.2012
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks					
Avatud Eesti Fond	1 885	0	0	-1 885	0
MISA	7 332	8 534	0	-15 866	0
Siseministerium	39 707	68 801	-1 335	-79 046	28 127
KÜSK	6 899	43 453	0	-43 312	7 040
Eraannetused	2 500	3 841	0	-6 340	1
USAID	0	8 181	0	-8 181	0
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	58 323	132 810	-1 335	-154 630	35 168
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	58 323	132 810	-1 335	-154 630	35 168

	31.12.2012	Saadud	Tagastatud	Tulu	31.12.2013
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks					
Avatud Eesti Fond	0	116 739	0	-113 627	3 112
Siseministeerium	28 127	61 988	-3 500	-72 480	14 135
KÜSK	7 040	30 000	-2 839	-34 201	0
MISA	0	5 764	0	0	5 764
Euroopa Komisjon	0	17 907	0	-16 952	955
USAID	0	6 164	0	-6 164	0
Eraannetused	1	4 776	0	-4 644	133
Muud sihtfinantseerimised	0	9 128	0	-9 128	0
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	35 168	252 466	-6 339	-257 196	24 099
Kokku sihtotstarbelised tasud, annetused ja toetused	35 168	252 466	-6 339	-257 196	24 099

Lisa 8 Muud tulud

(eurodes)

	2013	2012
Ürituste osalustasud	2 200	3 060
Koolitused, loengud, analüüsid	11 442	15 464
Muud	1 586	1 815
Kokku muud tulud	15 228	20 339

Lisa 9 Mitmesugused tegevuskulud

(eurodes)

	2013	2012
Kulu ebatöenäoliselt laekuvatest nõuetest	4 600	0
Kommunaal- ja sidekulud	2 130	3 872
Pangateenused	176	158
Raamatupidamine ja audit	2 897	4 374
Kirjastuskulud	0	614
Transport, lähetus, koolitus	2 021	1 297
Seminaride korraldamine	3 425	3 936
Projekt Tulevikugrupp	9 316	0
Projekt Venekeelne teavitus	1 363	960
Projekt Arvamusfestival	18 346	0
Projekt Hea Kodanik, suvekool, konverents	30 826	19 913
Projekt Arenguprogramm	5 636	5 296
Projekt Kodanikuharidus/Demokraatiakool	2 433	970
Projekt Rahvakogu	47 764	0
Projekt Rahastus-eeskoste	856	257
Projekt Tegevustoetus (huvikaitse, teavitus)	4 272	11 644
Projekt Vene mentorlus	0	96
Projekt Sotsiaalsete ettevõtete eestkostevõrgustik	13 277	2 932
Projekt Vabatahtlikkuse analüüs	1 820	0
Muud	2 316	1 259
Kokku mitmesugused tegevuskulud	153 474	57 578

Lisa 10 Tööjõukulud

(eurodes)

	2013	2012
Palgakulu	105 674	93 976
Sotsiaalmaksud	35 710	32 028
Puhkusereserv	613	3 487
Kokku tööjõukulud	141 997	129 491
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	6	6

Lisa 11 Seotud osapooled

(eurodes)

Liikmete arv majandusaasta lõpu seisuga		
	31.12.2013	31.12.2012
Juriidilisest isikust liikmete arv	105	110
Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused		

	2013	2012
Arvestatud tasu	21 700	19 800

Aruande digitaalallkirjad

Aruande lõpetamise kuupäev on: 05.06.2014

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (registrikood: 80005069) 01.01.2013 - 31.12.2013 majandusaasta aruande andmete õigsust on elektrooniliselt kinnitanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
MARIS JÕGEVA	Juhatuse liige	05.06.2014

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit nõukogule

Oleme üle vaadanud kaasneva Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit raamatupidamise aastaaruande, mis sisaldab bilanssi seisuga 31. detsember 2013 ning eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kasumiaruannet, omakapitali muutuste aruannet ja rahavoogude aruannet, aastaaruande koostamisel kasutatud peamiste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muud selgitavat informatsiooni.

Selle raamatupidamisaruande eest on vastutav ettevõtte juhtkond.

Meie kohustuseks on anda aruanne selle raamatupidamise aruande kohta tuginedes meiepoolsele ülevaatusale. Me viisime oma ülevaatus läbi kooskõlas rahvusvahelise ülevaatamise teenuse standardiga 2400 (Eesti). See standard nõuab, et me planeerime ja teostame ülevaatus omandamiseks mõeldud kindlustunde selles osas, et raamatupidamise aastaaruandes ei esine olulist väärkajastamist. Ülevaatus piirdub peamiselt järelepäringutega ettevõtte töötajatelt ja finantsandmete suhtes rakendatud analüütiliste protseduuridega ning seega annab väiksema kindlustunde kui audit. Me ei ole läbi viinud auditit ja seega ei avalda me auditiarvamust.

Kokkuvõte

Tuginedes meiepoolsele ülevaatusale, ei ole meile teatavaks saanud midagi, mis sunniks meid uskuma, et kaasnev raamatupidamise aastaaruanne ei kajasta õiglaselt kõigis olulistel osades Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit finantsseisundit seisuga 31. detsember 2013 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga.

/allkirjastatud digitaalselt/

Ivar Kiigemägi

Vandeauditori number 527

Ernst & Young Baltic AS

Audiitorettevõtja tegevusloa number 58

Rävala pst 4, 10143 Tallinn

Riina Alt

Vandeauditori number 618

5. juuni 2013

Audiitorite digitaalallkirjad

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (registrikood: 80005069) 01.01.2013 - 31.12.2013 majandusaasta aruandele lisatud audiitori aruande on digitaalselt allkirjastanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
IVAR KIIGEMÄGI	Vandeaudiitor	05.06.2014
RIINA ALT	Vandeaudiitor	05.06.2014

Tegevusalad

Tegevusala	EMTAK kood	Põhitegevusala
Kodanikuõiguste kaitse ja eestkoste; teatud elanikegrupi huvide kaitse	94991	Jah

Sidevahendid

Liik	Sisu
Telefon	+372 6645077
E-posti aadress	info@ngo.ee
Veebilehe aadress	www.ngo.ee

